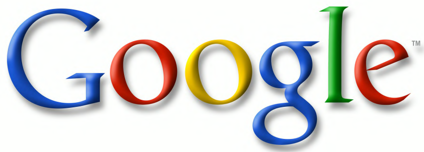

Google

GUDS FRED

PETER NANSEN:

UNGE MENNESKER. Skitser og Studier. Andet Oplag.

KAMMERATER. Dramatisk Situation.

KORTE VEJE. Scener og Smaahistorier. (Heri EN BRYLLUPSAFTEN, Lystspil i 1 Akt.)

ET HJEM. Fortælling. Andet Oplag.

FRA RUSAARET. Breve til og fra stud. jur. Emil Holm.

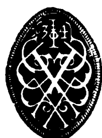
JULIES DAGBOG. Andet Oplag.

MARIA. En Bog om Kærlighed. Tredie Oplag.

PETER NANSEN

GUDS FRED

ANDET OPLAG

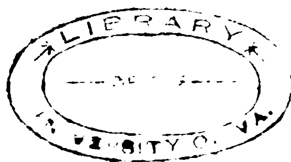
KJØBENHAVN

P. G. PHILIPSENS FORLAG

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1895

En autoriseret tysk Udgave af *Guds Fred* udkommer, samtidig med den danske Udgave, hos *S. Fischer* i Berlin.

Fjerde Tusend.

I.

5. Juni.

Saa skal jeg da bort fra Hovedstaden. I femten Aar holdt den mig fast, den listige Skøge, bildte mig ind, at jeg ikke kunde undvære dens giftigt parfumerede Luft, dens støjende Lader, dens hidsende Anspændthed, dens forfinede Magelighed. Jeg sad i et Spind af tusind Fangetraade, jeg troede, den havde fanget mig for Tid og Evighed. Jeg troede vel ogsaa saa smaat, at den ikke kunde undvære mig. Var jeg ikke i Aarenes Løb bleven et fast Led i det store Maskineri? Ansaas af Alle for at høre med. Var selvskreven Deltager i Byens broget vekslende Liv, snart festklædt, snart sørgeklædt; gav min Stemme med i de afgørende Ordskifter, blev spurgt

og søgt, var Raadgiver og Hjælper, en paalidelig Ven, en Fjende, der maatte regnes med.

Hvor træt jeg ofte har været. Udslidt som en gammel Droskehest, der maa drives afsted med Piskeslag og som gærne lagde sig plat ned paa Stenbroen og blev liggende, til Døden og Hvilen kom.

Dødsenstræt er jeg, af Fornøjelser og Arbejde, af altid at være til Rede, tage Parti, forsvare og angribe; dødsenstræt og i mit Hjærte saa ligegyldig, mens ingen Slaphed tør røbes i Ord og Væsen.

Allermest træt af den evige Kamp for Penge. Penge, der maatte og skulde skaffes, slides til Veje, laanes frem, forrentes, tilbagebetales, altid flere, altid besværligere — en stedse voksende Lavine, mere og mere truende, tungere for hver Time at stemme Ryg imod, hæmmende Arbejdsevnen om Dagen, skræmmende Søvnen som en Mare.

Hvorfor undre sig over den mer eller mindre aabenbare Støtte, Socialismen i stigende Grad

vinder hos Folk, der ikke hører til de legemlige Arbejdere? Forklaringen ligger lige for Haanden. Hvad har de ni af ti blandt os, der rangerer i de øvre Klasser, at tabe ved en Samfundsomvæltning, en Forandring af de herskende økonomiske Regler og Love? Vi er, mindst de ni af ti, Proletarer, der kæmper en haabløs Kamp for at faa de Indtægter, Samfundet under os, til at holde Maal med de Udgifter, det samme Samfund kræver af os, om vi ikke vil sættes udenfor Numer. Paa faa Undtagelser nær lever vi alle over Evne, Embedsmænd og Kunstnere, Videnskabsmænd og Handlende, Præster, Skuespillere, Oberster, Journalister, Borgmestre og Poeter. Hvad tabte vi vel, om pludselig den store Eksplosion kom, Eksplosionen, som sprængte Samfundet løs af alle Fuger og lavede Fidibusser af Gældsbreve, Veksler og Forskrivninger? *De* har det maaske endda forholdsvis bedst, som lever fra Haanden i Munden. Deres Fordringer til Livet er smaa og der stilles ingen Fordringer til dem. Hellerikke

er det dem, der satte Gang i den Bevægelse, som fører til Omvæltningen. Det er Mænd fra vor Midte, der lærte dem at blive Socialister, det er Fortvivlelsen i de højere Klasser, der har avlet Kravene nede fra.

— — Forleden brød jeg overtvært. Overgav mit Bo til en velsindet Sagfører, ordnede mig med en Forlægger, der nærede en venlig Tillid til mine Evner og erklærede sig villig til at udbetale mig for et Aar eller to en beskeden maanedlig Understøttelse, har nu pakket min Kuffert og indskiber mig i Eftermiddag — uden Farvel til Nogen — for at drage til den gamle Provinsby, hvor jeg har levet min første Barndom; som jeg ikke i tyve Aar har set, men som jeg stadig, naar Trætheden kom op i mig, har længtes tilbage til.

Jeg har ikke vaklet. I samme Nu, mit Opbrud fra Hovedstaden besluttedes, i samme Nu vidste jeg, hvor jeg vilde hen. Den gamle By kalder mig som en Moder, der trofast har siddet og ventet paa sit vidt om-

strejfende Barn. I den gamle By er der intet, som kan minde mig om det, jeg vil glemme og bort fra. Den og jeg kender hinanden kun fra de gode Aar, da den var det skønneste og dejligste, jeg vidste, Genstanden for min Stolthed og Beundring, og da jeg var et af dens mest forkælede Børn. Den kalder paa mig som en Moder. Thi dér ligger min Moder begravet. Den rummer al den Moderkærlighed, jeg i hine Dage nød mere end nogen anden og som jeg mistede saa tidligt. Hvor i Verden tage hen uden netop til den gamle By? Jeg søger den jo for at blive Barn igen.

II.

Ombord.

Ikke har jeg sovet og ikke vaaget paa Overfarten. Jeg sidder i den lune lyse Sommernat paa Dækket og lader drømmende Tankerne følge den gyldne Kølvandsstribe, vugget blidt til Ro af Maskinens tunge regelmæssige Slag og de hoppende Smaabølgers klukkende Skvulp mod Skibet.

Tankerne følger Striben tilbage — til det Liv, den Verden, hvor jeg nys færdedes. Saa underlig langt jeg allerede føler mig fra det altsammen, saa fremmed og overlegen overfor det. Hvor ligegyldigt, tomt og intetsigende det nu synes mig. Og *det* har jeg ofret femten af mine bedste Aar. Ingen har været ivrigere end jeg, ingen mere fanatisk

troende. Pur ung meldte jeg mig til mit Partis Fane, sloges bravt og blindt i de Meniges Rækker, forfremmedes og naaede vel noget nær de Udmærkelser, min Ærgærrighed kunde begære. Midt i Kampbulderet har jeg været, har hadet og tilbedt, aldrig svigtet min Fane-Ed, aldrig følt mig fristet til det, har vundet Venner og Fjender, gjort Godt og Ondt efter Evne og bedste Skøn.

Og hvad er saa Resultatet blevet? Lykke for mig? Lykke for nogen Anden? Næppe det sidste; det første afgjort ikke. Naar jeg nu godvilligt opgiver min tilkæmpede Stilling — den, vistnok Mange misunder mig som atraaværdig —, er det i en inderlig Følelse af dens haabløse Uudholdelighed.

Hvad i Herrens Navn slaas man for? Hvorfor forfølger man hinanden, mistænker og mishandler hinanden, altid væbnet til Tænderne, altid parat til at hugge løs? Maaske er der, langt ude i det Fjærne, et Maal at naa. En højere Retfærdighed, en bedre Fordeling af Tilværelsens Goder. Maaske oplever

vore Børnebørn en ny social Omvæltning. Men forøvrigt: vil Menneskene føle sig lykkeligere, om Maalet virkelig naaes, eller vil de ikke blot skynde sig, med Uro i Hjærterne, i unøjsom Higen, at kæmpe og hade sig frem mod nye Maal? Sikkert. Nej, det er en tom Indbildning, at Lykken vindes gennem Kamp. Kun i Fred, Fred med sig selv og Verden, findes Lykken.

At tænke sig, at de stadig slaas derinde. Endnu har den store By ikke lagt sig til Hvile, endnu summer Ondskaben og Vreden i elektrisk Belysning gennem Gaderne, stimer sammen paa Kaféerne, drikker sig ør og sløv, vaagner saa imorgen, efter en angstfuld Søvn, i hede Hjærner og bitre Hjærter. At de gider! At de ikke alle en dejlig Sommermorgenstund springer op med den Beslutning, at nu vil de ikke længer! Smider Vaabnene fra sig, svaler den hede Hjærne i den friske Morgen, fylder det bitre Hjærte med Naturens søde Vellyst, renser sig ud for al Ondskab og alt Had, slutter Fred over hele Linjen paa

det simple, letfattelige Grundlag: Vi er Mennesker alle, vi vil hinanden intet Ondt. Og fuldbyrder, uden Blodsudgydelse, den Revolution, som gør enhver ny Revolution overflødig.

— — Saadan sidder jeg og drømmer, mens Skibet den skønne Juninat bærer mig over den stille Sø til min gamle By. Og som var det et Billed, skabt af min Drøm, ser jeg i Solopgangen, just som vi har passeret Fjordens Indløb, en ung Kvinde staa ved min Side, stor og stolt, med et Ansigt, der lyser af mild Fred. Som et Syn kom hun, som et Syn forsvandt hun. Men var hun et Varselbud, jeg modtager det med Tak. Et Varsel om, at jeg er styret den rette Kurs for at finde Freden.

III.

Vejrbakken, 6. Juni. Aften.

Vi ankom i den aarle Morgenstund. Bagagen lod jeg foreløbig staa ombord — jeg vidste endnu ikke, hvor jeg vilde bo. Og jeg drev op gennem den slumrende By. Straks var jeg lidt vildsom til Mode. Den Gade, jeg gik i, havde et Navn, jeg ikke mindedes, og mange nye Huse med flove glatte Allemands-Façader og hjærteløse Spejlglas-Butiksruder.

Men da jeg kom ud paa Torvet, kendte jeg min gamle By.

Jeg satte mig paa den fritstaaende Stentrappe foran det Hus, hvor jeg som Barn havde boet; jeg lukkede Øjnene over det

hastigt gensete Billede, og saa livagtigt, som havde jeg nys forladt det, opstod Torvet i min Erindring, saadant som det var i mine Barndomsdage.

For Enden af Torvet løber Østeraa. Den er ikke overdækket — som nu —, den flyder aaben gennem Byen, med Broer over og med knudrede løvrige Træer paa begge Sider. Og den er fuld af Baade og smaa Skuder, hvor der sælges Fisk og Jydepotter og Træsko og, om Efteraaret, Frugt. Saa dufter hele Torvet, ja Gaderne udenom med, af krydrede Bergamotter og Gravensteners Rosen-Em.

Den anden Ende af Torvet beherskes af det gulstrøgne Kongehus med den takkede Gavl. Her er det, at Byens gamle Storkefædre holder Forsamling Sommereftermiddage. De staar ẹ́n paa hver af Gavlens Afsatser, øverst oppe Præsidenten, der aabner Mødet med en høj Knebren. Derefter knebrer de paa Rad, alle de ærværdige Storke, og de, der lytter til, staar undertiden paa ét Ben af lutter Iver. Men det hænder, at Raads-

forsamlingen opløses i almindeligt Klammeri, mens alle Storkene basker med Vingerne og knebrer forbitret i Munden paa hinanden. Ogsaa hænder det, at en nidkær Storkemadam eller en næsvis Storkepode forsøger at trænge sig ind i Forsamlingen og bliver sat paa Porten under drøje Knubs, saa Fjerene ryger om den.

Det gamle Kongehus, hvilken Sorg den Dag det dømmes til Døden af et pietetsløst Borgervels Krav paa en ny tidssvarende Bankbygning. De skændige Rænker, de giftige Løgne, der føres i Marken for at fælde det.

Det insinueres, at alle de historiske Overleveringer, som giver Kongehuset Ry og Glans gennem Aarhundreder, er tyvstjaalen Pynt. Det paastaas ydermere, at Huset er saa medtaget af Ælde, at det næppe kan holde sig oprejst og at det er en stadig truende Fare for de omliggende Bygninger. En rasende Kamp føres i Byraad og i den stedlige Presse mellem Ideens Talsmand — Latinskolens Historielærer — og Borgervellets Materialister. Men disse sidste sejrer, efterat et Velfærds-

udvalg af bankforhippede Haandværkere har givet sagkyndigt Skøn for Kongehusets Affældighed. Og Nedbrydningen begynder. Vi Børn, hvis fædrelandske Fantasi er vokset op i Skyggen af det gamle Hus, følger med forbitret Sorg hvert Slag af Hakken, og vi nyder en smerteblandet Triumf, da Haandværkerne midt under Arbejdet maa erklære sig magtesløse og tage Krudtet til Hjælp for at sprænge Kongehusets favntykke Mure. Saa falder omsider den gamle Kæmpe, men ej for Menneskehaand. Døende spotter den sine Voldsmænd.

Midt paa Torvet ligger det røde Raadhus med Byens Vaaben i Guld og Farver over den svære brune Egetræsdør. Om Raadhuset samler sig alle Barnestue-Historiernes Uhygge. Foran det stod i gamle Dage Gabestokken og Pælen, hvortil Forbryderne bandtes, naar de offenligt piskedes. Her udsonede bl. a. de berygtede Røvere fra de store Skove Nord for Fjorden Begyndelsen af deres Straf, da de langt om længe, efter talløse Skændselsgær-

ninger, fangedes af Militæret og Omegnens Bønder. Banden bestod af en gammel Kælling, hendes syv ryggesløse Sønner og en vidunderskøn ung Pige, Kæreste til den ældste af Brødrene, Erik Krumfinger. Plyndring, Voldtægt og Ildebrand var de mindste af deres Forbrydelser. Ogsaa adskillige Mord havde de paa deres Samvittighed og Grusomheder af den skrækkeligste Art. Saaledes — fortalte ialfald min Barnepige — morede de sig med at binde smaa Børn til gloende Ovne, naar de forlod en Bondegaard efterat have plyndret den og myrdet de voksne Beboere. Det var en Fest for hele Byen og Omegnen, da de, nøgne til Bæltestedet, piskedes foran Raadhuset og Morgenen efter førtes til Galgebakken og henrettedes. Kun Erik Krumfingers Kæreste vakte en vis Medlidenhed. Hun var saa dejlig af Skikkelse og Aasyn, hun var saa ung og hun jamrede sig saa bitterligt, da hun blev pisket. Men om Skaansel kunde der ikke være Tale. Hun

havde været den allergrummeste til at stege de smaa Børn.

Rundt om Torvet ligger saa alle de gamle Købmands- og Beværtningsgaarde, hvor Bønderne tager ind Torvedagene og hvor der er den herligste Tumleplads for Børnenes Lege. Bindingværks-Gaarde, der er et sandt Vildnis af Svalegange med tørrede Sild paa udspændte Snore, af vaklende Trapper og møre Ud- og Tilbygninger, der raver mellem hinanden som fulde Mænd. Her paa Lofterne i de store Korndynger leges der Skjul, og om Lørdagen sidder jeg bag Disken i den holstenske Madams Værtshuskælder og skænker hvidt Øl og Dram for Bønderne og min Ven Droskekusken, som bor i et Hul bag Stalden i Porten og dér, i en altid frisk Atmosfære af Hestegødning, med et Spritkogeapparat, en Rugbrødshumpel, en Krukke Svinefedt og en Billing Kommensost fører den lykkeligste Ungkarle-Husholdning, jeg kan tænke mig. Men naar Stemningen bliver høj i den lave Kælder, morer man sig med at give den aldrende

Droskehest Brød, dyppet i Brændevin, og som en vild Araber farer Øget rundt om Torvet, bredende Skræk og Forfærdelse mellem Bønderkonerne, der sidder med udbredte Skørter foran Raadhustrappen og i landlig Ugenérthed besørger deres Privatanliggender.

— — — Jeg aabner Øjnene og ser ud over det sollyse Torv. Raadhuset ligger der endnu, de gamle Gaarde ogsaa, jeg ser Værtshuskælderens smaa grønne Ruder, jeg øjner en Stump af Aaen, der bugter sig mellem hældende Huse og over hvis lemlæstede Poesi et enkelt Syrentræ i en tilstødende Have breder et ungt blomstrende Smil — — jeg kender min gamle By og jeg rejser mig, let og glad i Sindet, med en dirrende Lykkefornemmelse af at være hjemme.

Jeg er hjemme, og jeg vil til min Moders Grav.

Endnu er Byen ikke vaagnet. Mens jeg vandrer gennem dens tomme Gader, fornemmer jeg det, som om jeg er kommen og

har overrasket den, og jeg sender vækkende Gensynshilsener til alle de kendte Ting, jeg møder. Herregud, her hænger det endnu nedad Kirketaarnet, det tykke Tov, som var den gamle Bys ukunstlede Brandsignal-Apparat. Den, der opdagede en Brand, havde at trække i Tovet, saa Klokken i Taarnet klemtede. Mellem os Børn hed det sig, at den Lykkelige, der saaledes meldte en Brand, fik udbetalt en blank Rigsdaler. Hvor flittigt — men forgæves — spejdede jeg ikke paa hver Spadseretur efter at se Luerne slaa ud af et Hus. Jeg vandt aldrig Daleren. Monstro det gamle Tov endnu gør Tjeneste, eller hænger det mon blot som en forglemt Levning fra svundne Dage?

Jeg standser og ser ned ad en skraanende Side-Gade. I det fremspringende Hjørne-Hus dernede var det jo, vi boede i Krigens Aar. Jeg var ikke mere end et Par Aar den Gang, og dog præntede hine Dages Begivenheder uudslettelige Indtryk i min Sjæl. Den tyske Indkvartering — Soldaterne, der skændtes

med Moder om den danske Mad, og den gemytlige hvidskæggede Major Brumbasse, der forelskede sig i os Børn, men som jeg ikke vilde lade kysse mig, fordi han var en Tysker. Allermest dog disse Billeder: Min Moder og mine halvvoksne Søstre samt et Par andre af Byens Smaapiger sidder og piller Charpi. Pludselig lyder der Hestetramp i Gaden, jeg skynder mig til Vinduet, men i det samme gaar Døren til Faders Studereværelse op, og med et kraftigt Ryk rives jeg bort fra Vinduet. »Rul Gardinerne ned, Ingen maa se ud,« — siger Fader, bleg og bevæget. »Tyskerne kommer!« En uhyggesvanger Stilhed hersker i den mørke Stue, og bange kryber jeg sammen i Moders Skørter, mens den klaprende Larm af mange Heste kommer nærmere. Saa standser Støjen lige nedenfor vore Vinduer, vi hører kun nogle hastige høje Ord, der lyder som Skældsord, en Klynken, nye Eder, Forbandelser, Raslen af Sabler, urolig Stampen af Heste og, tilsidst, et angstfuldt Skrig paa Dansk. Sit eget Forbud

til Trods iler Fader til Vinduet, Moder og vi Børn bag ham, og fra en Stol ser jeg en Mand, i hvem jeg kender vor Skomager, blive slæbt af en Officer i skinnende hvid Kappe henad Stenbroen, langs den stejlende Hest. Og jeg ser Gaden fuld af fint uniformerede Ryttere, der nu alle igen sætter sig i Bevægelse, efter Officeren, der, med Skomageren som tvungen Vejviser, fører an ned mod Fjorden, over hvilken de danske Soldater er flygtede.

Og saa Billedet af de saarede danske Soldater, der køres gennem Gaderne, efter den ulykkelige Træfning ved Bakkerne Vest for Byen. Saa sikkert var Sejren ventet, thi for en Gangs Skyld var Danskerne de fleste. Desværre havde Obersten, der førte vor Afdeling, ogsaa været for tillidsfuld. I Stormløb lod han sine Folk tage Terrænet ned ad Bakkerne, ved hvis Fod Tyskerne ventede i Ly bag Grøftehegn. Og fra den dækkede Stilling strakte Tyskernes Geværkugler de fremstormende Danskere til Jorden som værge-

løst Vildt. Herom havde vi Børn hørt, også om Oberstens Fortvivlelse — han var indkvarteret hos en Embedsmandsfamilje, som stod os nær, og det var fortalt Fader, hvordan Obersten, der om Morgenen red sejrssikker ud for at oplede Tyskerne, sent om Aftenen var vendt tilbage og havde lukket sig inde paa sine Værelser, uden at ville spise og uden at ville tale med Nogen. Nu, den næste Morgen, kom de Saaredes Træn. Langsomt og tungt, som et Ligtog, ruller Vognene gennem Gaden, og paa spredte Halmneg hviler de Saarede. Nogle har Bind om Hovedet, andre om Arme eller Ben. Bindene er plettede af Blod og Ansigterne er hvidere end Bindene. Ikke en af de Saarede ser til Vinduerne, alle stirrer de frem for sig med udslukte, haabløse Blikke. Jeg havde vel næppe nogen saadan Tanke den Gang: det har siden staaet for mig, som om disse saarede danske Soldater mindre vakte Medlidenhed ved deres legemlige Smerter end ved den

Fortvivlelse — ja, Skamfølelse — over Nederlaget, der stod at læse i deres forpinte Ansigter.

— — Jeg gaar uden at tænke paa den Vej, jeg følger. Det er tyve Aar siden, jeg traadte disse Gader, deres Navne har jeg i tyve Aar ikke haft i mine Tanker: som ved en usynlig Haand, uden Eftertanke, uden Famlen, føres jeg nøjagtigt derhen, jeg vil. Jeg er i mit Barndomshjem, jeg er i min Faders Hus; min Fod farer ikke vild paa den hjemlige Grund.

Saa staar jeg, just som Hanen galer tredie Gang sin Morgenhilsen over Byen, i den lille Gade, som leder ned til Kirkegaarden. De lave straatækte gule Huse, hvor de gamle Kransebindersker boede, indrammer endnu Gaden, og som for tyve Aar siden hænger endnu — som var det de samme — tarvelige Vedbendkranse og Moskranse med Evigheds-blomster udenom de smaa Døre med Klinke-laase. I et af Husene staar et Vindu aabent, og,

hidkaldt ved Lyden af den tidlige Morgenvandrer, stikker en Morlille Hovedet ud. Jeg køber hendes Kranse, lægger den beskedne Betaling i hendes rynkede Haand, og, fulgt af hendes Velsignelse, gaar jeg gennem Laagen ind paa Kirkegaarden, hvor Fuglekvidder og Duft af Cypresser og morgenfriske Blomster modtager mig.

Min Moders Grav ligger borte fra den alfare Vej, i en stille fjærn Krog blandt Hundreder af andre Grave. Den usynlige Haand leder mig ad de halvtilvoksede Stier, der snor sig mellem Græstuerne, og saa staar jeg med ét foran den lille indhegnede Plet, hvor Moder hviler, med et Barn ved hver Side: en større Tue mellem to ganske smaa. Frisk Vedbend dækker alle Gravene og snor sig op om det simple Marmorkors paa Moders Grav. Bag den, bøjende deres tunge lilla og gyldne Blomsterklaser ned over den, staar en Guldregn og et Syrentræ, og i hvert af det lille Kirkegaardsbeds fire Hjørner folder Rosentræer deres lyserøde og hvide Knopper ud

med Morgensolens Smil gennem Regntaarerne fra Natten.

Jeg sætter mig paa den grønne Tremmebænk, jeg kærtegner med Blikket Navnet paa Korset ligeoverfor og jeg taler med min Moder.

»Jeg er kommen til Dig, Moder, for at finde Fred. I tyve Aar har jeg været borte fra Dig, langt, langt borte blandt fremmede Mennesker. Da jeg sidst sad her og tog Afsked med Dig, vidste jeg ikke, hvad jeg mistede. Jeg var et Barn og Du en ung Hustru. Nu er Du en klog gammel Kone, og jeg en dagtræt Mand med Haar, der begynder at graane. Skænk mig den Fred, Du forlængst har vundet, og jeg bliver hos Dig.«

Jeg synes min Moder sidder overfor mig, en gammel Kone med hvidt Haar og milde brune Øjne. Jeg glemmer Tiden, mens jeg ser ind i de Øjne, til jeg vækkes ved, at Kirkeklokken sender syv skingre Slag ind over Kirkegaarden. Jeg tager Kransene, dem jeg stadig bærer paa Armen, og lægger dem,

knælende, paa Graven »Tak, Moder. Tak for alt — i gamle Dage og nu.«

Men mit Hjærte rummer ogsaa en anden Tak, mens jeg langsomt, omsust af Fuglekvidder og Vindens Leg i Trækronerne, forlader den stille, sødt duftende Dødens Have. En Tak til den gamle Bys Trofasthed, der ikke har ladet min Moders Grav ligge øde, men har fredet og hæget om den. Findes vel saadan lang Hukommelse og bestandig Troskab i de store Stæder, hvor hver Dags Nyt jager støjende frem og puffer alt forbigangent til Side? Dér mindes man kun Døden i pralende Opraab i Avisernes Avertissementsspalter. Dér er Kirkegaardene altfor store og altfor langt borte. De Døde faar skøtte sig selv. Den gamle By har de Døde i sin Midte, altid nærværende, levende i en kærlig Hukommelse. Jeg takker Jer, min Moders Venner i den gamle By, jeg kender Jer ikke længer, jeg bringer Jer mit Hjærtes stille Tak.

— — Jeg ender min Morgenvandring paa Vejrbakken, og dér bliver jeg.

Vejrbakken ligger lige udenfor den gamle By, er dens Lystanlæg, dens Stolthed. Sjældent fandt ogsaa en By saa herlig en Plet til en offenlig Park. En gavmild Borger »anlagde« og beplantede for et Aarhundred siden Vejrbakken, delte den ved Trapper og Vindelalléer i Terrasser, skærmede den med Gran og Fyr og lod i Ly deraf Bøge og Sirbuske vokse op, tog Magten fra Vestenvinden og lod Solen herske, skabte saaledes af den golde Vejr-Bakke en frugtbar Have. Herop drager den gamle Bys Beboere Sommer-Eftermiddage med Madkurve og Flaskefoder, faar Vand paa Maskine fra Pavillonen paa den første Terrasse og gør sig det hyggeligt i Lysthusene. Men paa Terrasserne ovenfor, i »Skoven«, gaar Drengenes Røverleg.

Jeg kommer til Vejrbakken med en hemmelig Angst for at blive skuffet. For min Erindring fra Barneaarene staar den som noget rent æventyragtig stort og skønt. Bakken et Bjærg, Skoven en Urskov.

Jeg ser med et Smil Storagtigheden for-

svunden. Baade Bakke og Træer synes mig at være voksede nedad. Der er intet æventyrligt, intet fantastisk ved Vejrbakken. Men dens Skønhed er paalidelig nok. En yndigt smilende Idyl. Alligevel mangler Vejrbakken ikke Storhed. Den har sin Udsigt.

Jeg er naaet op til »Pavillonen«, en gul Trævilla, udenfor hvilken en Opvarter og en Hærskare af Spurve er ifærd med at rense de smaa Beværtningsborde for Madkurvenes Affald. Jeg vender mig om og blændes. For min Fod har jeg hele Byen og bag den Fjorden, der bugter sig som en spejlklar Flod mellem Bakker og Enge. Milevidt naaer Blikket til begge Sider. En Uendelighed af Himmel, Vand og sommerfrodigt dansk Land. Og Byen, hvis røde Tage synes som rutschede ned ad Vejrbakkens grønne Skraaninger.

Her har jeg hele min gamle By. Og i samme Nu føler jeg, at her maa jeg bo. Jeg lader Opvarteren kalde paa Værten, og fem Minutter efter er jeg indkvarteret i Pavillonens to Kvistværelser, som ellers ikke udlejes, —

Pavillonen har overhovedet ikke liggende Gæster — men som overlades mig, da jeg tilbyder at leje dem for Vinteren med.

Og nu har jeg mit fremtidige Hjem i Orden. Her er ingen Luksus, men alt hvad jeg behøver: en god Seng i Soveværelset og i min Dagligstue et Arbejdsbord, nogle Stole — ja ovenikøbet en Sofa.

Mine Bøger er pakkede ud, mine Piber stoppede. Siden jeg var ung Student, har jeg ikke smagt Pibe.

Gud være med Jer, Havannacigarer og Cigaretter — hvad er I dog mod de Drag af uforfalsket hollandsk Knaster, som jeg i dette Øjeblik ryger, mens jeg sidder ved mit Kvistvindue og skuer ud over min gamle By!

IV.

12. Juni.

Øverst oppe paa Vejrbakken, ovenover Skoven, paa den aabne Bakkekam knejser Møllen, hvid med sorte Vinger, paa sin grønne Jordvold. Det er den bedste Mølle i Egnen, thi den har altid Vind nok. Den tjener tillige som Sømærke for Skibene paa Fjorden. Den ses i flere Miles Afstand.

Mølleren ejer Jorden oppe paa Bakken saa langt ned, til Anlægget begynder. Skrænten mod Nord, mod Fjorden, ligger øde og udyrket. Men paa Skraaningen mod Syd er et stort Stykke indhegnet og opdyrket til Have. Mølleren har taget Lære af den Mand, der anlagde Lystanlægget. Han har trodset Vind og Vejr, har rejst en skærmende Hæk mod

Vest, har blandet Bakkens sandede Jord med møjsommelig tilkørt fed Muld fra Agerlandet, har gødet og vandet, grøftet og gravet, indtil han saa' sin hængende Have trives og blomstre.

Jeg mindes den halvt uvillige Respekt, hvormed Mølleren omtaltes af Byens Folk. Man beundrede hans Dygtighed, men frastødtes af hans brydske Særlinge-Væsen. Det stod i hans Kontrakt med Byen, af hvem han købte sin Grund, at den til enhver Tid skulde staa aaben for Folk, der vilde nyde Udsigten. Men skønt han ikke gjorde noget Forsøg paa at omgaa denne Kontrakt, følte Byens Beboere sig ikke vel paa hans Enemærker. I hvert Fald holdt man sig i ærbødig Afstand fra hans Hus og hans Have. Selv vi Drenge, der nødigt gik af Vejen for et Vikingetogt ind i en Frugthave, lod om Efteraaret Møllerens berømte Pærer og Æbler modnes i Fred. Der gik ogsaa ganske ondartede Rygter om Mølleren. Det fortaltes saaledes, at han behandlede sin unge smukke Kone, en Proprietærdatter fra en Egn sydpaa,

med tyrannisk Haardhed. Maaske Rygterne blot kom af, at Møllerens Kone levede lige saa afsondret og indesluttet som han selv — noget, den gæstevenlige og selskabelige Befolkning vanskeligt opfattede som frivilligt —; blidere blev ialfald Rygterne ikke, da den unge Kone døde faa Maaneder efter sin første Barselseng, efterladende sin Mand en lille Datter, som hverken fik Amme eller Barnepige, men passedes af Mølleren selv og hans Svend. Den lille Pige, Genstand for hele Byens Beklagelse, var vel en 2—3 Aar, da vi rejste bort. Med sky Nysgærrighed havde jeg ofte betragtet hende, naar hun i sin Barnevogn — en simpel Trækasse paa fire Hjul — blev rullet af den gamle skutryggede Svend rundt paa Møllevolden.

— — Jeg har hver Dag været en Tur oppe ved Møllen. Vi har haft Vestenstorm. Jeg har nydt det storartede Skue af Fjorden i Oprør, og jeg har, da Stormen løjede af,

lyttet til det fjærne Tordendrøn fra Vest: Dønningerne fra Havet fem Mil borte.

Jeg fandt Møllen paa sin Plads; men til min Forbavselse stod Vingerne stille. Jeg tænkte: »Mølleren maa have forandret sig meget paa sine gamle Dage. Han kan nok ikke længer lide at lade Møllen gaa i Storm.« Men ogsaa idag, da det er Magsvejr og kun blæser en almindelig skikkelig Vind oppe over Skoven, hvilede Møllen i urokkelig Ligegyldighed. Vinden ruskede i de rebede Sejl, den muntre Bygesol legede gennem Vingernes Ribber. Men Møllen lod sig ikke vække. Og det allervidunderligste: støttet op mod en af Vingerne, saa trygt dvælende som kunde der slet ingen Fare tænkes, stod en ung Kvinde i en tætsluttende blaa Lærreds Kjole, med Armene korslagte over det høje Bryst, og stirrede ud over det vide Land. Hun hørte mig ikke, saa' mig ikke. Hun syntes, lig en Tornerose, at drømme ved Foden af den sovende Mølle.

Skulde Mølleren være død? Og ingen Efterfølger have taget Møllen og Arbejdet i Arv?

Da jeg for lidt siden kom hjem, spurgte jeg i Forbigaaende min Vært, om den gamle Møller endnu boede deroppe. Jo, det gjorde han.

V.

19. Juni.

Hver Dag gaar jeg lange Ture i Byen og gennemstrejfer den paa Kryds og Tværs. For hvert Skridt vaagner en Erindring. Jeg føler mig som en Opdagelsesrejsende i min egen Sjæl: der bygger sig, Sten paa Sten, op i mig et Kongerige af gode Minder, jeg i mange Aar har ladet falde i Ruiner. Den gamle By med Barndommens Søndagsstemning bliver levende i mig, og den befolkes med et Mylr af kære Skikkelser. Nogle af dem træffer jeg endnu spadserende om i Gaderne. Gamle Adjunkter, allerede gamle den Gang, jeg var blandt deres Elever, vandrende samme sindige eller skyndsomt trippende Gang til Skolen; ærværdige Borger-

mænd, hvis smilende gæstfri Ansigter jeg mindes fra deres Sønners Børneselskaber, og unge travle Forretningsfolk, af hvis alvorsfulde Familjeforsørger-Miner jeg pludselig ser en gammel forglemt Legekammerats Barnetræk kigge frem. Jeg gaar som Harun al Raschid i Bagdads Gader. Iagttagende, genkendende uden selv at blive hverken kendt eller iagttaget. Kun en Gang imellem møder jeg et skottende, prøvende Blik, der siger: Naa, der er nok kommen en Fremmed til Byen.

Der er andre Skikkelser, som stiger frem for mig, mens jeg studerer Butikskiltenes Navne. Det forekommer mig, naar jeg finder de samme Butiker og samme Købmands-, Bager- og Haandværker-Navne paa samme Plads, jeg sidst saa' dem, som om den gamle By havde standset sit Liv og sin Udvikling den Dag, vi forlod den. Jeg maa ræsonnere for mig selv: »det er jo dog kun tyve Aar siden.« Thi jeg føler mig som en gammel, gammel Mand, der efter at have

levet mange Menneskealdre i Troldenes Høj, vender tilbage til min Hjemstavn. Jeg kan egenlig slet ikke forstaa, at ikke alt er forandret og at ikke alle de Mennesker, jeg kendte, er døde.

Mange af dem er det dog. Om nogle véd jeg det af Beretning, om andre slutter jeg det, fordi jeg ikke finder dem i deres vante Krog. Ogsaa disse Skikkelser lever op for mig af den Stenbro, de før traadte og som jeg nu træder uden at møde dem.

Allertydeligst ser jeg for mig den Frøken, som holdt Skole for bedre Folks Smaadrenge i den gamle By. Det tykke rare gamle Menneske, til hvem Mødrene saa trygt betroede deres Poder, thi hun tog sig dem an ikke blot som Skolemesterinde, men noksaa meget som en Barnepige og Kæletante. Hende var det, der med sine buttede Fingre hjalp os af med vore Mælketænder, naar de begyndte at rokke; til hende blev vi sendt de Dage, hvor vore Forældre formedelst et Storkebesøg eller andre forstyrrende Familjeanliggender vilde

være af med os. Hun forærede os de første Komediebilletter, og, naar vi betalte vore fire Mark i Skolepenge hver Maanedsdag, gav hun dem af os, hvis Forældre sad i smaa Kaar, de to tilbage som en Foræring til at købe »noget nyttigt« for. Hende endelig var det, der til Fornøjelse for os Drenge laa og svedte i Sengen Fastelavns-Mandag til langt op paa Dagen, for at vi alle kunde naa at rise hende op og blive belønnede med de Boller, hun i en stor Torvekurv havde staaende under Sengen.

Du gode, gamle Pige, i dit store Hjærte bankede al den gamle Bys barnlige Troskyldighed. Jeg rejser Dig et Æres-Minde, det, dine Drenge altfor længe har skyldt Dig.

VI.

20. Juni.

Naturligvis er den unge Kvinde, jeg saa' oppe paa Møllen forleden, Møllerens Datter. Jeg Dumrian, som ikke straks begreb det. Hun maa jo nu være en forlængst voksen Pige.

Jeg kan ikke faa hende ud af mine Tanker. Saa stolt hun stod dér, højtsvævende, vidtskuende, ovenover Byen og Skoven, ja ovenover selve Vejrbakken. Hvilke Drømme svulmede mon i hendes Barm, hvilke Længsler var det mon, som hendes korslagte Arme knugede tilbage? Saa' hun fra sit høje Bo med Foragt ned paa Menneskenes jordbundne

Stræben, eller gik hendes Hu mod at stige ned og være med i den travle Færden?

Helst tænker jeg mig hende som den store Freds Gudinde, den Gudinde, jeg dyrker. Her paa Vejrbakken er hendes Tempel rejst, og af Møllen bygger jeg hende et Højalter. Herop kalder hun til livsalig Fred i Naturens ubesmittede Rige den, som mødig søger bort fra Hverdagslivets Støv og Møje. Hendes Skød har Engens duftende Kløverhvile for den trætte Vandrers Hoved, hendes Øje spejler Himlens Blaa og hendes Stemme synger Vindens hviskende Vuggesang i Træernes Kroner.

Er jeg en Nar, Du smukke Møllerdatter, at jeg fæster Digtningens Glorie om din Pande, kaarer Dig til min Lykkedrøms Gudinde? Er Du maaske en ganske jævn lille Borgerpige, der skikkeligt længes mod Kæreste, Lysning og Brudeseng? Har Du maaske allerede fundet din Møllersvend? Var det ham, Du spejdede efter, da Du stod paa Højalteret?

Ligemeget: jeg lader Dig staa, som min Drøm har stillet Dig. Jeg kender Dig ikke og vil ikke lære Dig at kende. Ingen brutal Virkelighed skal skænde dit hellige Billed.

VII.

25. Juni.

Jeg fik idag gennem min Forlægger Post fra Hovedstaden. En Bunke ligegyldige Breve, et Brev ogsaa fra min Elskerinde.

Hun spørger forundret, krænket og bedrøvet, om jeg er sunken i Jorden. Hun har forgæves ventet og søgt mig. Af en fælles Bekendt har hun saa hørt Rygtet om, at jeg skulde være rejst til Udlandet med en Dame. Og hun sender mig nu sit Brev paa Maa og Faa, efter min gamle Adresse: »Jeg véd jo ikke, om det naaer Dig. Dog syntes jeg, jeg paa en eller anden Maade maatte spørge Dig, hvorvidt Rygtet taler sandt. Jeg maa jo næsten tro det. Men har jeg da fortjent, at Du handler saadan mod mig? Har jeg nogen-

sinde forbrudt mig? Har jeg ikke altid tværtimod føjet Dig i ét og alt, gjort mig Umage for at være netop saadan som Du vilde have mig; ikke plaget Dig hverken med Overhæng eller Skinsyge? Nu, Du har tilføjet mig saa bitter en Sorg, vilde jeg ønske, jeg kunde hade Dig. Jeg kan det ikke. Skriv blot to Ord, at Du vil komme snart tilbage til mig, og jeg elsker Dig nu som altid.«

Hun kan ikke hade mig, hun bilder sig ind, hun elsker mig. Jeg tror ikke paa, at Kærlighed og Had er hinandens nødvendige Supplementer. Jeg føler mig tværtimod overbevist om, at den største Kærlighed aldrig, hvor forsmædeligt den end martres, slaar om i Hadets Modsætning. Men *hun*, der sender mig dette Turteldue-Brev, er kun Due, forsaavidt som hun forstaar at kurre elskovssygt, kan ingensinde blive en Høg, thi hun mangler den Følelsens Fanatisme, der hvæsser Klør og Næb. Hun valgte mig til Elsker, fordi det behagede hendes Forfængelighed at blive foretrukken af mig. Hun føler en vis Tom-

hed nu, jeg er borte. Hun ønsker at faa mig tilbage; thi det krænker hende, at jeg af egen Drift er gaaet fra hende. Men om føje Tid vil den Lykke, hun begærer, atter blomstre for hende. Den tomme Plads vil blive optagen af en ny Elsker, der har om end andre saa ligesaa store Fortrin som jeg. Hendes Nag imod mig vil svinde, og naar vi ad Aare atter ses, vil vi hilse fornøjet paa hinanden som to Venner, der aldrig har haft noget Livsens Alvor sammen, næppe nok nogen minde- eller glemselværdig Oplevelse.

Det er Sagen. Og det er Forklaringen af, at jeg kunde rejse bort uden at føle det som en Nødvendighed at tage Afsked med hende. Her var ikke Tale om et Brud. Hvad skulde jeg sagt hende andet end et valent »Tak for denne Gang«? Her var end ingen Knude at hugge over, kun en løst sammenhæftet Kotillonssløjfe at skille i sine to Baand, det hvide og det røde. Jeg kunde ikke overvinde mig til at sige de behørige sløve Trøstens- og Takkeord ved denne Skin-Grav. Jeg skam-

mede mig ved at spille med i en Scene af saa aabenlys Uvederhæftighed, at give Repliken til hende, der sikkert ikke havde nægtet sig den Fornøjelse at forsøge sig i det store Drama efter de bedste Mønstre.

Naar jeg besluttede at bryde op fra Hovedstaden, var maaske ogsaa, dybest inde, det den stærkeste Bevæggrund, at jeg vilde bort ikke just fra hende, min sidste Elskerinde, men fra hele den Elskovs-Sport, som leges i den store Bys Overflade-Selskab og som jeg med saamegen Iver havde dyrket. Havde dyrket mest fordi jeg derved tilfredsstillede en Lyst til at haane Kærligheden, til at rive den ned fra det svimlende høje Fodstykke, som min Ungdoms blinde Tro byggede den med det Resultat, at jeg selv en skønne Dag laa værkbruden paa Jorden.

Jeg havde elsket og var blevet skuffet. Jeg tvang min Sorg i mig, jeg svor en stille Ed, at for første og sidste Gang havde jeg været Kærlighedens Nar. Var jeg bleven erobret, vilde jeg nu erobre. Havde man

leget med mig, vilde jeg nu lege med andre. Ikke havde jeg nogen Lyst til at gøre ondt, som der var gjort mig ondt. Jeg vilde blot tage Kærligheden ovenfra, saadan som den en Gang havde taget mig i Nakken. Og jeg vilde lære andre at gøre det. Lære dem, at Kærlighed ikke er værd at regnes for andet end en Spas. Mindst af alt noget at sætte Livet ind paa. Jeg lærte, at i Kærlighed sætter man altid Livet ind, ogsaa naar man netop ikke vil det. Jeg følte mit Liv forspildes, mens jeg troede mig ifærd med at gøre mig til Kærlighedens Herre. Jeg vaagnede en Morgen i Angst: Se, Aarene svinder. Hvor er de henne alle de, Du legede med? Hvad har Du samlet i Lade af de Følelser, Du saaede ud for Vejr og Vind? Draabevis lod Du dit Hjærte forbløde og lægge sig øde, gav lidet og fik intet, gav saa ofte, at Du snart intet vil have tilbage.

Jeg vil svare min fortørnede Elskerinde: Jeg ønsker Dig, der var min altfor lærvillige

Elev, at Du en Gang maa træffe En, der lærer Dig at elske.

Maaske vil jeg da ialfald lære hende at hade.

Thi dum er hun ikke.

VIII.

Sidste Dage i Juni.

Jeg vil skrive en Bog om den gamle By. Ikke som den er — jeg bryder mig sletikke om med en moderne Kunsts kritisk-psykologiske Metode, der ogsaa staar til min Raadighed, at bore Sonden i den og krænge dens Indvolde ud —, hellerikke som den var, men saadan som jeg ser og genser den under Barndomsmindets blaa Glas . . . i en Soldis af stille Glæde og Vemod uden Bitterhed. Det skal være en Bog for alle dem, der, ligesom jeg, trænger til at sætte sig hen i en lun og god Krog, hvor der er stængt af for Omverdenen og hvor Sjælen for en Stund kan leve sit Blomsterliv i en Klosterhave.

Det bliver en Bog uden pirrende Nyt, uden blændende Farver, der bliver ingen Spænding, næppe nok Handling i den. Mit Maal vil være naaet, om de, der læser den, fornemmer det, som om jeg havde bragt en Buket af enkelt farvede, enkelt duftende Markblomster ind i deres Stue.

Tre Gange om Ugen er Stiftsbiblioteket aabent. Da sidder jeg i Læsestuen og blader i de gulnede Folianter, hvor i sirlig snørklet Skrift den gamle Bys Liv og Begivenheder er optegnede. Jeg faar vel næppe Brug for de Studier, jeg gør. Men jeg indsuger gennem Fordybelsen i de henfarne Tider den Stemning af sagtmodig Fjærnhed, hvormed jeg gærne vil fylde min Bog. Det er hellerikke alene for de gamle Folianters Skyld, jeg søger Biblioteket. Selve Stedet drager mig. Ofte glemmer jeg rent Bøgerne, der ligger foran mig, læner mig tilbage i den brede slidte Svinelæders Armstol og fortaber mig i drømmende Beskuelse. Biblioteket er indrettet i det gamle Brødrehus, hvor i den

katolske Tid Munkene boede og hvor i de første Aarhundreder efter Reformationen Latinskolen holdtes. Den Stue, hvor jeg sidder, var Klosterets Refektorium. Et temmelig langt Rum med hvidkalkede Mure og tre lave spidse Loftsbuer. I den ene Langvæg er Dørbuen — saa lav, at en voksen Mand maa bukke sig for at gaa igennem. Den aabner Udsigt ind til Biblioteks-Stuerne med deres Reoler fulde af falmede gule og blaa Bogrygge. Paa den anden Langvæg er der tre Vinduer, et for hver af Loftsbuerne. Vinduer, der sidder i dybe buede Udskæringer og med smaabitte blyindfattede Ruder, som Solen har brændt grønne og røggule. Vinduerne naaer næsten ned til Jorden, og udenfor er Bibliotekarens Have, et Hjørne af den gamle Klosterhave og Kirkegaard. Det er en frugtbar Jord med svulmende Buskadser og et prangende Blomsterflor i fede skinnende Græsplæner. Mellem en Klynge af bugnende tunge Frugttræer staar en høj, flad, halvt forvitret Gravsten med en næsten udvisket Indskrift. Oftest

dvæler dog mit Blik ved den høje gule Mur, som omslutter Haven og vender ud til en smal Gyde. Der er et Sted, hvor denne Mur bliver dobbelt, dannende et lille Indelukke. Paa Indermuren ses Spor af raat tilhugne Trin, og i Indelukket vantrives et ældgammelt Træ, der nu kun løves i enkelte Grene.

Jeg ser paa Trinene i Muren, paa Træet i Indelukket og jeg drømmer om den unge Munk, der har siddet her, hvor jeg nu sidder, og lyttet til de gamle Brødres Pludren efter Nadveren. Men hans Tanker er andetsteds, han følger Solnedgangens gyldne Spil i Løvet udenfor de lave Vinduer og hans Hjærte banker uroligt. Saa er Brødrene gaaet til Hvile, Natten har sænket sig over Klosterhaven. Men forsigtigt aabnes Døren til Refektoriet, den unge Munk lister sig hen til et af Vinduerne, løsner dets Hængsler og svinger sig ud i Haven, famler sig i den mørke Nat frem til Muren, staar nu paa det øverste af Trinene, bøjer en af Træets Grene ned til sig,

lader den vippe tilbage og er i Indelukket, hvor hans Elskede, formummet i Mandsklæder, venter ham og bliver hos ham, mens Nattergalene slaar i Klosterhavens Buske.

Jeg vil skrive en Bog om den gamle By og dens Klosterfred. Jeg vilde ogsaa gærne lade Nattergalene synge over den unge Munk og hans forborgne Kærligheds-Lykke.

IX.

1. Juli.

Der er hændet mig en Stump af et Æventyr.

Jeg sidder i Morges, som sædvanlig, udenfor Pavillonen og fodrer mine Spurve. Mange Spurve var der paa Vejrbakken, da jeg kom hertil. De er blevne flere Dag for Dag, og de forfremmes stadig i Dristighed. Efterhaanden kommer de bogstavelig ind i min Stue for at se, om jeg ikke har noget til dem, og naar jeg en Morgen lader vente paa mig med Affodringen, melder de sig med at pikke paa mine Vinduer og med utaalmodige Skrig i Vindueskarmen.

Vi er netop naaede til Afslutningsnumret: et stort Stykke Hvedebrød, som jeg lægger midt

4*

paa Bordet og som hele Banden styrter sig over, hakker og river og slider i, indtil et dristigt Par ved forenede Kræfter, efter et behændigt Indhug, slæber af med den sidste Kæmpebid.

I det samme faar jeg Øje paa en ung lysklædt Pige, der staar paa Trappen op til den øvre Bakkeafsats og som aabenbart har overværet min Leg med Spurvene. Hun rødmer, da mit Blik møder hendes; hun synes forvirret ved at blive overrasket i at have beluret mig, hun gør en Bevægelse som for at vende om og flygte, saa betænker hun sig, gaar med rolige Skridt ned ad Trappen og styrer lige hen til mig.

Jeg rejser mig og hilser, hun gør en svag Bøjning med Hovedet, siger saa med en Sikkerhed, der maaske er tilkæmpet, men synes naturlig: »Jeg har noget til Dem.« Og hun tager op af Lommen et sammenlagt Blad og giver mig det. Jeg ser forbavset paa hende og aabner Papiret. »Ikke sandt« — spørger hun — »det er Deres? Jeg kendte Dem, da jeg før saa' Dem.« Det, hun giver

mig, er et Blad, som fløj fra mig under Overrejsen paa Skibet og hvorpaa jeg har skrevet nogle meget aabenhjærtige Linjer. »Ja, det er mit,« svarer jeg. »Men hvorfra kender De mig og hvorledes vidste De, at det Papir tilhørte mig?«

Hun smiler fornøjet: »Kender De slet ikke mig? . . . Aa nej, naturligvis; det var dumt af mig at spørge; De saa' mig vist næppe nok.«

Nu har jeg det. Og jeg udbryder triumferende: »Det var Dem, der ombord pludselig i Solopgangen stod ved Siden af mig!« »Rigtigt. Paa det nær, at jeg ikke »pludselig« stod der. Jeg er ingen Heks eller anden Slags Troldtøj, selv om jeg bor paa en Høj.«

At jeg ikke straks saa' det: det er jo Møllerens Datter. Pigen oppe fra Højalteret.

Saa rækker hun mig Haanden. »Farvel og tilgiv, at jeg forstyrrede Dem. Men jeg tænkte« — og hun saa' alvorligt paa mig — »at De maaske gærne vilde have det Papir

igen. Og da jeg fandt det paa Skibet ved Landgangen, var De borte.«

Jeg stod og saa' efter hende, mens hun, med sin faste rolige Gang, gik fra mig hen til Trappen, let og hastigt løb op og var borte som et hvidt Syn mellem de mørke Graner.

Jeg havde paa Læben et Raab for at kalde hende tilbage, jeg var paa Springet til at ile efter hende. Jeg syntes, der var saa meget endnu jeg skulde spurgt hende om, talt med hende om, forklaret hende. Dog i det samme tænkte jeg: »Nej, det er smukkest, som det er. De Ord, der faldt mellem os, bryder ingen Stemning. Min Gudinde er stegen ned fra Bjærget, har aabenbaret sig for mig et flygtigt Nu og er atter forsvunden.«

Men jeg staar længe og stirrer med store Øjne paa den Plet, hvor hun forsvandt.

X.

2. Juli.

Er hun smuk? Hvordan ser hun egenlig ud? — Jeg vil prøve paa at klare mig det Indtryk, hun har gjort paa mig.

Luften bliver høj og ren dér, hvor hun træder. Hun er saa nyskabt i sin Fuldmodenhed, straalende af ung Sundhed og uvilkaarlig Godhed. Hendes Øjne er dybe og ømme, men klare og aabenhjærtige som et Barns. Enten de smiler eller mørknes i Alvor, siger de deres Mening lige ret ud, der er ingen Fordulgthed i Krogene. Hendes Barm er høj og rund, hendes Midie slank, hendes Hofter yppige. Men hun bærer sin rankvoksne Fro-

dighed saa ubekymret som et Træ sin Sommerpragts Fylde. Skred hun igennem en Lejr af berusede Krigsfolk, de vilde, uden selv at vide hvorfor, aabne hende en bred Vej. Saa unærmelig synes hun. Og dog saa dragende. Fra Haaret, der, skilt i Midten, falder i to brune Bølger om hendes hvide Pande, til Fødderne, der i taktfast Lethed fører hende hen over Jorden, danner hendes Person og Væsen Indbegrebet af retlinjet Sikkerhed. Hun kender sin Vej og sit Maal som den lyse Dag. Hos hende vilde man føle sig tryg. Hun er uden Svig og Svinkeærinder, hun bringer med sig den Luft, som er ovenover By og Skov. Hun drager som et Alter. Knælende maa man nærme sig hende. Hun er Kvinden, som hun udgik af Naturens Haand: paa samme Tid Jomfru og Moder.

Saadant er det Indtryk, jeg ubevidst modtog af hende allerede, da hun stod i Solopgangen paa Skibet, og siden da jeg saa'

hende oppe paa Møllen, lænet til de hvilende Vinger. Og saadan aabenbarede hun sig forgangen Dag for mig.

Paa det Papir, hun bragte mig tilbage, havde jeg skrevet: »Min Sjæl raaber i Vaande paa en Moder.« Formodenlig har hun læst det. Jeg føler ingen Undseelse derover. *Hun* maa gærne kende mit Hjærtes Hemmeligheder. Hun vil ikke spotte mig, ikke forraade mig.

Maaske viser hun sig ikke mere for mig. Ialfald faar jeg næppe Lejlighed til oftere at tale med hende. Jeg synes dog, jeg nu har i min Nærhed en forstaaende Ven og Medvider, En, hvis Sympati mildt omsvæver mig, En, jeg ikke vilde frygte at søge Hjælp hos, om jeg var i Nød. Naar jeg ensom vandrer i Skoven, ser jeg hendes Ansigt smile mig imøde mellem Træerne, jeg gaar saa let og trygt, som holdt jeg hendes faste varme Haand i min. Og gribes jeg stundom af Tilbagefaldets forvirrende Tanker og hede Begær,

maner jeg hendes Billed frem som Værn. Og et svalende Aandepust køler mit Sind til Ro.

Hun er altid hos mig som min Skytsaand.

XI.

4. Juli.

Jeg har en Veninde i Stiftelsen. Stiftelsen er et Alderdomshjem for gamle Jomfruer og Enker. Min Veninde, en Jomfru paa henimod 70 Somre, er en af Stiftelsens yngste Beboere, hun anses af de Andre for et rent Barn. Alligevel er hun Anstaltens Veteran. Hun har nemlig været der, fra hun virkelig var Barn, slap derind, mod al Skik og Brug, sammen med sin Moder, fordi hun var saa svagelig, at hun, ifølge Lægernes Mening, kun havde en stakket Stund at leve. Saa laa hun til Sengs i mange Aar, og da hun begyndte at komme sig, var Moderen død, og man beholdt den nu 30—40 aarige

Pige, der ikke havde andre Paarørende end Stiftelsen.

I hendes Celle, den hun beboede sammen med tre andre Damer, — Stiftelsens Beboere kaldte altid hinanden ceremonielt for »Damerne« —, tilbragte jeg mange af min Barndoms lykkeligste Dage. Hun havde utallige Talenter. Ingen fortalte saa dejlige Æventyr som hun, hendes Forraad var uudtømmeligt, thi hun digtede dem selv; og ingen kunde saamange Kortkunster. Desuden var hun en sand Kunstnerinde med sine Hænder: klippede alle Slags Figurer af Papir, lavede den vidunderligste Juletræspynt og flettede af Straa de nydeligste Kurve og Æsker. Den sidste Færdighed, som hun drev til virkelig Kunst, havde hun lært sig i de mange Aar, hun laa til Sengs. Madratsen leverede Straaet, Resten besørgede hendes Fantasi og Snille.

At besøge hende var for et Barn at komme til Æventyrets Land. Altid var her sælsomme Ting at høre og se. Og saa fik man til paa Købet den dejligste Kop Kaffe,

Kaffe med brun Kandis, som ikke kom i Koppen, men suttedes og knasedes, mens man nød Nektaren.

Jeg var hos hende idag. I den lange sandstrøede Gang stod nu, som før, gamle Koner, der nejede og nysgærrigt stak Hovederne sammen, og den kendte Duft af Indelukkethed, Lavendler og sippet Renlevned slog mig i Møde. Jeg bankede paa Døren til den Stue, som min Veninde har beboet i et halvt Aarhundred, mens Hold paa Hold af Kontubernaler er lagte i Kisten og baarne bort. I det smalle lange Rum med et Vindue, vendende ud mod Stiftelsens Grønnehave, dybest inde sad fire gamle Kvinder, hver paa sit Territorium, en Fjerdedel af Stuen, hvor der akkurat er Plads til en Seng ved den ene Væg, en Kommode og et Servantebord ved den anden Væg og to Stole imellem. Min Indtræden vakte betuttet Nyfigenhed hos Stuens Beboere. Strikketøjet sank ned i Skødet paa dem, og med spørgende Miner afventede de, hvem Besøget af den fremmede Herre kunde

gælde. Jeg havde straks opdaget min Veninde paa Primadonna-Pladsen ved Vinduet, graanet og rynket, endnu mere mager end før, men med de samme kloge og fiffige Øjne. Og det Liv, der kom over hende, da hun omsider genkendte mig. Hun blev helt rød i Kinderne af Sindsbevægelse, aabnede Armene og trykkede mig til sit indfaldne Bryst. »Ja, saa sandelig er det ikke ham! Og han kommer her til mig!«

Saamegen Lykke har jeg aldrig drømt om at gøre. Jeg blev fejret som en Prins. Min Veninde var ganske fortumlet. Ikke blot Stuens Damer blev præsenterede for mig, hun hentede rundt fra Stuer og Gange alle de Gamle, der havde kendt mine Forældre og set mig som Barn. De stimede ind, rokkende Morliller og strunke Gammeljomfruer, de trykkede mine Hænder, de puffedes om mig og pludrede i Munden paa hinanden for at fortælle mig, hvor godt de mindedes mig, hvor nøje de havde kendt

mine Forældre, og for at spørge til hele Familjens Befindende.

Kaffe fik jeg i Guds Velsignelse, men med Kandis'en kneb det. De gamle Damer kunde ikke forsone sig med, at jeg ikke vilde have hvidt Sukker.

Da jeg omsider gik, blev jeg fulgt til Dørs af den halve Stiftelse. Men med min Veninde aftalte jeg, at vi, naar jeg kom igen, skulde have det lidt mere for os selv.

XII.

9. Juli.

Jeg fandt forleden i Biblioteket nogle Familjeoptegnelser, som jeg fik Lyst til at kontrollere. Jeg var derfor idag oppe hos Præsten for at faa Lov til at slaa efter i de gamle Kirkebøger.

Det var en ung høj Mand med et skarpt Ansigt og stærke, lyse Øjne. Med største Forekommenhed gik han mig til Haande og lagde i det hele et behageligt Verdensmands-Væsen for Dagen. Men vi havde ikke samtalet i mange Minutter, før han røbede sig som en af den strænge Kristendoms ivrigste Forkæmpere. Han førte Ordet; jeg sad og lyttede halvt aandsfraværende til. Jeg forstod dog saameget, at han var ifærd med at rydde

op i den gamle Slendrian, hvori hans Forgængere havde efterladt Byens kirkelige Forhold. Han skildrede den gamle By som et Sodoma af Ugudelighed og Ryggesløshed. Alle Laster gik i Svang: Drik, Usædelighed, Kortspil og Foreningsballer. De, som roste den gamle By, kendte den ikke eller lod sig bedrage af dens tilsyneladende Bravhed og Elskværdighed. Med Guds Hjælp skulde Piben dog snart faa en anden Lyd. Allerede nu sporede han Frugter af sit Vækkelses-Arbejde, og han var endda kun lige begyndt.

Det var saalænge siden, jeg havde hørt Fanatismens Ord. De buldrede som en tom Torden over mit Hoved. Saa grim han saa' ud i sin harmfulde Vrede, saa vanvittigt det lød, at denne unge rasende Mand vilde lære skikkelige Borgerfolk Gudsfrygt. Jeg tænkte et Par Gange paa at modsige ham, men opgav det. Jeg følte mig saa udenfor Striden, og ingensinde har jeg dybere fornummet Lykken ved ikke at være med længer. At tænke sig, at her gaar en Mand, som ind-

bilder sig at arbejde i en algod Guds Tjeneste, og fraader af Vrede, mens Verden trænger til Mildhed og Fred. I Sandhed, Ulvene rives om Lammene.

Da jeg rejser mig for at gaa, bliver Præsten pludselig atter den belevne Verdensmand. Trykker mig varmt i Haanden, smiler venligt og siger en Spøg om sin egen Hidsighed.

Men mens jeg vandrer hjemefter, ynker jeg min gamle By. Den har haft sin gode Tid med de gamle Præster. De forstod den, de læmpede deres Forkyndelse efter dens Behov. De sad gærne selv ved L'hombre-Bordet, de kimsede ikke af et godt Glas, de glædede sig, naar de Unge svingede sig i Dansen, og de græd ikke, naar de saa' en lidt for trivelig Mø myrtesmykket træde frem for Brudeskamlen.

Jeg synes, Luften er bleven trykkende; der er ingen rigtig Fryd i Solskinnet, Blæsten er kold og graa. Du gamle, sunde, livslystne By, nu kommer din onde Besøgelsens Stund.

... Først i Vejrbakkens Sol ryster jeg Misstemningen af mig. Og dér venter mig en Glæde, som fylder mig med de taabeligste Fantasier og faar mit Hjærte til at slaa en ganske ungdommelig Stormmarsch.

Paa mit Arbejdsbord stod en Buket Roser. Et Bud havde bragt den uden anden Besked end at den skulde stilles paa den fremmede Herres Bord.

Fra hvem skulde den være, om ikke fra hende? Hun har altsaa ikke glemt mig; hun tænker paa mig; hun sender ovenikøbet en Hilsen. Et Øjeblik formørkes min Henrykkelse ved Tanken om, at Buketten maaske kunde være fra min Veninde i Stiftelsen. Nej, umuligt. Saa fine Blomster gror ikke i den gamle By. De plukkes kun paa Vejrbakken, i Møllerens Have.

XIII.

20. Juli.

Nattergalene synger i Vejrbakkens Buske. Jeg har iaften vandret i Skoven med min Møllerdatter, som hedder Grethe.

Saa lidt det i Grunden er, saa lidt mærkværdigt. Og dog synes jeg, at der ingensinde er hændet mig noget større.

Jeg gaar i Skoven og jeg møder hende. Vi er Naboer, saa deri er intet underligt. Vi kender hinanden, altsaa havde det været den rimeligste Ting i Verden, om jeg havde standset hende og talt til hende. Det var imidlertid hende, som standsede mig, hvori hellerintet naturstridigt var.

Hun spurgte: Hvordan lever De? Omgaas De mange Mennesker? Savner De ikke Hovedstaden?

Jeg svarede: Jeg bliver for hver Dag lykkeligere. Jeg omgaas Ingen, savner Intet, i Forgaars fik jeg ovenikøbet en Buket Roser.

Hun siger nu, at Roserne var fra hende, og jeg frydes over, at hun ingen Hemmelighed gør deraf. Hun siger, at hun havde faaet saadan Lyst til at sende mig nogle af sine Blomster. »Jeg tænkte, det vilde glæde Dem, fordi de er saa skønne og sjældne. Og jeg vilde gærne glæde Dem.«

Jeg spurgte hende, hvorfor hun nærede saa venlige Følelser overfor mig, en næsten Fremmed. Hun svarede: »Fordi jeg forstod, at De ikke har været lykkelig. Og jeg, jeg har altid haft det saa godt.«

Jeg beder hende fortælle noget om sit Liv deroppe med Faderen i Ensomheden ved Møllen. Hun ryster paa Hovedet: »Der er

ikke stort at fortælle. Jeg røgter mine Blomster, mine Bier og mine Frugter, og jeg læser for min Fader. Vil De vide mere, saa kom selv op og se. Vi, ligesom De, omgaas Ingen. Derfor vil vi passe sammen.« Og hun tilføjer: »De behøver ikke at svare Ja eller Nej. Er De lykkelig ved at være ene, vilde det være meningsløst, om De søgte Selskab. Men synes De en Dag, at De har Brug for os, er De velkommen.«

Saa staar vi og skal byde Farvel. Men pludselig kommer jeg i Tanker om, at der er noget, jeg har glemt at faa Rede paa, og jeg siger: »Jeg saa' Dem en Dag oppe paa Møllen. De lænede Dem mod den ene Vinge. Sæt nu, Møllen var begyndt at gaa!«

»Aa nej,« svarer hun, »der var ingen Fare. Møllen har i de sidste Par Aar ikke gaaet. Fader er gammel og næsten blind, han er hørt op med at drive Møllen.«

Hun nikker Farvel og gaar. Men jeg bliver staaende og hvisker tusind Velsignelser

efter hende, al den Takkens og Lykkens stille Musik, som hun har fyldt mit Hjærte med.

Elsker jeg hende? Jeg tror det ikke; thi jeg begærer hende ikke. Der er intet mellem os, som jeg ønsker andet og mere. Mine Sanser ligger som lykkeligt smilende Vuggebørn og lytter til hendes Stemmes Kærtegn. Hendes Øjnes store milde Varme svøber mig. Hendes Haandtryk er Aftenbønnens Englevagt. Kunde det umulige tænkes, at hun i Nat kom til min Dør og bad om at blive indladt, jeg vilde flygte som fra en Vanhelligelse, jeg vilde føle mig som en Forbandet paa Jorden. Som En, der har staaet ved Renselsens Kilde og set den grumses af at spejle hans Billed.

Da jeg atter sidder i min Stue med hendes Roser foran mig, gribes jeg af en Trang til at tilkendegive hende, hvormeget hendes Venskab betyder for mig. I et hvidt Papir fæster jeg en af Roserne og skriver nedenunder: »Fra En, den har gjort karsk«, haster op gennem Skoven til Møllerhuset og

fastgør Rosen over Døren. Jeg véd jo, at den vil falde i de rette Hænder, da hendes Fader er blind.

Og jeg vandrer langsomt hjemad, mens Nattergalene synger i mit Bryst.

XIV.

29. Juli.

Jeg sidder i Morges nede paa Bolværket ved Havnen for at se Dampskibet fra Hovedstaden komme. For at undgaa mulige Bekendte blandt Passagererne har jeg sat mig lidt afsides, ved Oplagspladsen for ankommende Varer. Jeg morer mig med at se ned i Vandet paa de grønslimede Bolværkspæle, hvor Krabber kravler mellem fastgroede Muslinger, og jeg tænker paa gamle Dage, da det var en Fest, naar Dampskibet, den eneste daværende Kommunikation med Hovedstaden, bragte Gæster i Besøg. Festen begyndte ved aarle Gry. Den Gang, som nu, var Ankomsttiden meget skiftende. Under normale For-

hold skulde Skibet lægge i Havn Kl. 5, og fra det Klokkeslet gjaldt det om at være parat; men faldt det i med en af de Taager, der udmærker Fjorden og som i Løbet af faa Sekunder overtrækker den med et uigennemsigtigt Bomulds-Slør fra Bred til Bred, kan Ventetiden blive flere Timer lang. Ofte løb vi Børn fem, seks Gange frem og tilbage for at melde vore Forældre Tilstanden. Endelig hejses Kurven paa Fjordbakkens Signalstang, Taagen letter, nu kommer det, Skibet, det længselsfuldt ventede, som bringer Tanter og Gaver samt megen fin Mad og en Række af Fornøjelser i Udsigt.

Og det hænder, mens jeg idag sidder og opfrisker disse Minder, at Taagen sænker sig over Fjorden, ligesom Skibet dukker frem om den sidste Pynt. En graa Mur glider ned foran mig, jeg maa sunde mig lidt, før jeg forstaar, hvad der er sket. Langt ude fra lyder Dampskibets Taagehorn, jammerfuldt klagende, ængsteligt varskoende. Men det er

klart, at Kaptejnen, saa nær sit Maal, forsøger at læmpe sig frem. Langsomt nærmer Taagehornets Tuden sig, nu ses Mastetoppene ragende op over Skyen. Da, ligesaa pludselig som den er kommen, forsvinder Taagen. Et Blændværk: i glitrende Morgensol ligger Skibet et Par Hundred Alen fra Land og, forude paa Overdækket, staar en ung høj Kvinde i et langt, mørkt Regnstykke. Bedrager mit Syn mig? Er det hende? — Uden at bryde mig om Per eller Poul styrter jeg hen til Landgangen. Nu har den unge Dame faaet Øje paa mig, hun vifter med sit Lommetørklæde. Det er hende!

Gud være lovet for det Smil, der lyser mig i Møde. Hun er altsaa glad ved at se mig, glad ved saa uventet at træffe mig her.

Vi følges op gennem Byen. Jeg er saa betagen af Lykke, at jeg ikke kan tale. Jeg gaar gennem *min* By ved *hendes* Side, og jeg hører hende fortælle, hvordan det hænger sammen med hendes Rejse. Hun kommer

sammesteds fra som hin Morgen, jeg saa' hende paa Skibet, fra en lille Handelsplads ved Fjordens Munding. Derud tager hun hver fjortende Dag for at sælge Havens Produkter: Frugt, Honning, Syltetøjer og henkogte Grøntsager. Hendes Fader har der en Forretningsven, som han foretrækker at handle med fremfor med den gamle Bys Købmænd.

Da hun har fortalt mig alt dette og jeg stadig tier, spørger hun: »Men hvad vilde De egenlig ved Skibet? Ventede De Nogen?« »Ja,« svarer jeg, »det gjorde jeg vist. Fra min Barndom af har Skibet altid bragt mig Nogen, jeg holder af. Og Skibet narrede mig heller ikke idag.« Og da jeg ser, at mine Ord ikke skræmmer eller forstemmer hende, fortsætter jeg: »Men nu De? Tænkte De, da De stirrede mod Land, at blive modtagen af Nogen?« Hun siger: »Jeg stod inde i Taagen og tænkte paa Dem, saadan som De var den første Gang, jeg mødte Dem. Og saa saa' jeg Dem paa den anden Side Taagen.« Uvilkaarligt griber jeg hendes

Haand, og hun trækker den ikke tilbage: »Ja, nu er jeg paa den anden Side Taagen.«

Men lidt efter, da vi skilles, siger hun: »Kommer De saa op til Møllen? Vi venter Dem.«

XV.

Natten mellem 1ste og 2den August.

I to Dage tøvede jeg med at følge Indbydelsen. Jeg tænkte: hun har sagtens ikke ment, Du skulde komme ligestraks. Men iaften maatte jeg derop. Da jeg kom, stod Grethe i Døren: »Naa, endelig!« sagde hun. »Fader begyndte allerede at drille mig med, at De nok helst var fri for vort Selskab.« Saa vidste jeg, at jeg var velkommen og kunde straks føle mig tryg og vel til Mode.

Møllerens Dagligstue, gennem hvis Vinduer man har Udsigt over Fjorden, ligner en Kahyt, lavloftet og dyb, med en lang gulpoleret Hestehaarssofa, et stort Klapbord, læderbetrukne Stole, Søkort og Billeder af

Skibe paa Væggen, i et Hjørne en Skibsmodel, i et andet Hjørne et gammeldags Klaver, paa Hylder og Skabe Konkylier og udstoppede tropiske Fiske, over Bordet en Svinglampe.

Herind blev jeg ført til Mølleren, hvis brede ranke Kæmpeskikkelse jeg straks genkendte, men hvis Blik under de buskede graa Bryn var blegt og udslukt. Han sad i Sofahjørnet i en blaa Pjækkert og dampede paa en svær Merskumspibe. Grethe førte mig hen til ham og sagde: »Her er han, den fremmede Herre, kan Du se, han kom alligevel.« Hans haarede brune Haand trykkede hjærteligt min, og dermed var jeg hjemme i Møllerens Stue.

Aldrig har jeg nogetsteds følt mig saa hjemme. Jeg sad og tænkte: har jeg set alt dette før i en Drøm, eller er det en Drøm, som min Sjæls Længsler fremtryller? Jeg syntes, jeg havde levet mange Aar i disse ejendommelige Omgivelser, i denne Kahyt, der som et Vrag var kastet i Land paa et gæstevenligt Bjærg, sammen med denne blinde

Olding, der talte vise Ord, og denne unge Pige, der stille hyggede og smykkede Eneboerlivet for os.

Jeg lyttede til den Gamles Fortællinger og havde Sjælen jublende fuld af Grethes Billed. Iført en tarvelig graa Hjemmekjole og et broget Bondeforklæde syslede hun ud og ind, bragte os skaaret Smørrebrød og Frugtmost af egen Tilvirkning, stoppede os bagefter Piber og bryggede os en Toddy af gammel vestindisk Rom. Hver Gang, hun vendte tilbage, strømmede Solskin ind i Stuen. At den Gamle ogsaa fornam det, saa' jeg paa de Glimt af Liv, hendes Indtræden altid tændte i hans Øjne.

Da Grethe var ude at tilberede Aftensmaden, fortalte Mølleren:

»Før jeg faldt til Ro heroppe, foer jeg vidt omkring. Jeg førte Skibe paa de store Have, baade for egen og andres Regning. Men en skønne Dag syntes jeg, det kunde være nok. Jeg havde set mere end jeg brød mig om, Tiderne blev daarlige for Sejlskibene,

jeg mente ikke, Sejladsen førte til ret meget mere. Saa byggede jeg Møllen her. En Mølle er dog et Slags Skib, den bruger baade Vind og Sejl for at male i Posen, og tillige maler den langt sikrere. De andre Møllere paa Egnen korsede sig over den ny Møller, der førte sin Mølle som en Skude og lod staa til selv i den stærkeste Storm. Efterhaanden havde min Mølle malet saameget, som jeg og min Datter behøvede. Jeg var gammel, mit Syn ødelagt af den skarpe Blæst og det hvirvlende Melstøv. Og saa bliver man saa træt af saadan en Mølle, der evigt støjer og altid svinger rundt paa samme Plet. Jeg var træt, trængte til at lade Møllen hvile og faa Stilhed omkring mig. Deri er jo intet underligt. De, der dog ikke er nogen gammel Mand, har nok haft noget af samme Fornemmelse, efter hvad Grethe har fortalt mig.

Mærkeligere er det med Grethe. Hun er ligesom Barn af Stilheden heroppe, hun kan ikke slippe den, saa ung hun er. Hvis

De tror, det er mig, som øver Pres paa hende for at faa hende til at sidde og kukkelure sammen med mig, tager De Fejl. Jeg har ofte nok foreslaaet hende, at hun skulde se sig om i Verden. Jeg har endogsaa tilbudt hende at flytte med hende et Aarstid til Hovedstaden. Hun vil ikke bort herfra. Her synes hun, hun har alt det, der gør hende glad. For det derude føler hun kun Frygt og Uvilje. Det er ikke kommet med Alderen, gennem Læsning af alle de utilfredse moderne Bøger, som man kunde formode. Hun er født med det. Da hun var en lille Pige, tænkte jeg at skulle gøre hende en Fornøjelse ved at skikke hende paa et Besøg over til hendes Moders Slægtninge i Hovedstaden. Hun blev artigt sin Tid ud; men da hun kom tilbage, tog hun det Løfte af mig, at jeg aldrig mere maatte sende hende bort. Familjen havde været god nok imod hende og gjort alt for at adsprede hende. Men hun længtes kun efter Vejrbakken, hun var bleven bleg af at længes og føle sig ene.«

Den Gamle standsede og sad en Stund fordybet i Tanker. Saa tilføjede han: »Naa, en Gang maa hun vel bort herfra — naar jeg er død. Medmindre hun faar en Mand, der kan finde sig i at blive her hos hende. Men Vejrbakken er just ikke frodig paa unge Mænd, og, saavidt jeg kan skønne, har Grethe hellerikke været videre befængt med Giftetanker. Ogsaa i det Stykke er hun anderledes end unge Piger flest, endda hun har læst nok af Romaner om Elskov og Sværmeri.«

— — Jeg blev længe siddende i Møllerens Stue. Da Mørket faldt paa, tændte Grethe Lampen og satte sig til Klaveret. I det aabne Vindu tegnede sig Omridset af den hvilende Mølle paa Baggrund af den blege Sommerhimmel. Og ud i Stilheden bares til Klaverets spinkle, sprøde Toner Grethes simple, rørende Sang.

Men i Sofahjørnet slumrede den gamle Møller, med Lampelysets bløde Skær over det mildt smilende Ansigt.

XVI.

15. August.

Hvad mon Verden for Tiden foretager sig? Var den store Krig eller den store Revolution brudt løs, havde Rygtet vel været saa højrøstet, at det var naaet mig. Nu da ingen Rygter forstyrrer min avisløse Tilværelse, tør jeg sikkert slutte, at Begivenhederne ikke er overvældende. Fra det hjemlige Marked indskrænker Noteringerne sig formodenlig til det sædvanlige Antal Forlovelser og Skandaler, den sædvanlige politiske Suppe paa en Pølsepind, der næppe en Gang har Lugten af Kødmad tilbage, en Smule Teatervrøvl i Anledning af den tilstundende Sæson og Forkyndelsen af et Par Snese nye Bøger, hvoraf de tre Fjerdedele vil være glemte

samme Dag, de udkommer — fordi de handler om alt muligt andet end det, der ligger baade Forfatteren og hans Læsere paa Sinde, eller fordi Forfatteren ikke har noget paa Sinde, der kan interessere Andre end ham selv og hans nærmeste Paarørende.

Det er Betænkeligheder af den sidste Art, der faar mig til at tøve med min Bog om den gamle By. Den ene Dag finder jeg Emnet altfor ringe og ubetydende, frygter, at Folk med Foragt skal vende sig fra min Bog, sigende: hvad vedkommer dette os? Men næste Dag, naar jeg vaagner i svulmende Lykke over al den Skønhed af gamle Minder og nye Indtryk, hvori jeg lever, genfødes Forvisningen om, at min Bog ogsaa maa kunne bringe Bud til andre Hjærter, der har følt og drømt de samme Længsler som mit.

Saaledes gaar Arbejdet langsomt og rykvis under de skiftende Stemninger. Eller tøver jeg af den Grund, at de nye Oplevelser væver ind i de gamle Minder en Roman,

som endnu kun er i sin Vorden; hvis Afslutning jeg ialfald ikke kender?

Hæmmes jeg maaske ogsaa af en vis fejg Angst for de Venner og Veninder, jeg har forladt? Faar de skeptiske Smil, hvormed jeg forudser, at de vil læse om min Pilgrimsfærd til Barndommens hellige Land, undertiden min Haand til at standse? Er jeg selv her i min sikre Ensomhed, borte fra alle Rygter og alle Randgloser, under Selskabets Trældomsfrygt?

Jeg betroede mig iaften til Grethe, mens vi gik vor Aftentur paa Møllebakken. Da jeg havde endt mit Skriftemaal, sagde hun, varsomt og med sænket Hoved, ligesom hun vilde undskylde, at hun udtalte sin Mening: »Efter hvad jeg kender til Literatur — jeg har før læst ikke saa lidt — og saavidt jeg kan dømme, er Frygt for at tale rent ud, Frygt for at give sig helt hen, Mangelen hos næsten alle Forfattere. Jeg har den Fornemmelse, naar jeg læser en Bog, at Forfatteren, selv hvor han foregiver Aabenhjærtighed, altid

skeler til Læsernes Domstol, altid er betænkt paa sin Værdighed, altid pynter og pudser sig lidt, for at Ingen skal tage Anledning til Forargelse eller Spot. Bryder De Dem om mit Raad, der maaske lyder anmassende, saa skriv, som om De ikke havde andet Publikum end mig, der er en uvidende Pige og ikke klog nok til hverken at spotte eller forarges.«

Vi var standsede, vi saa' Fjorden og Byen dybt under os:

»Eller skriv,« sagde hun, »som den, der boer paa Vejrbakken.«

XVII.

23. August.

Jeg har opdaget, at Grethe i Grunden slet ikke kender den gamle By, og jeg har bedt hende, om jeg maatte vise hende den. Jeg vilde saa gærne, at hun skulde lære at holde af den, saadan som jeg gør. Fordi hun forstod, at det vilde glæde mig, modtog hun mit Tilbud. Hun synes ogsaa at interessere sig for, hvad jeg viser og fortæller hende, men mest morer det hende vist at se min Iver som den gamle Bys Fremfører.

Idag viste jeg hende Slottet.

Slottet, der ligger nede ved Fjorden og gør Tjeneste som Amtmandsbolig, er en lang graa pakhuslignende Bygning med et Utal af smaarudede Vinduer i to Etager. Kun den

Række af gamle Poppeltræer, der paraderer foran det, og den rødkappede Skildvagt, der vandrer frem og tilbage mellem Poplerne, kendetegner det som et fremragende Hus. Som det nu fremtræder, er Slottet hverken særlig gammelt eller paa nogen Maade mærkeligt. Det har kun sparsomme Rester fra den Tid, det var et virkeligt Slot og Sæde for Kongens Lensmand.

Det er henimod Skumring, da jeg med Grethe vandrer gennem den dybe skumle Port i Forhuset ind i den store firkantede Slotsgaard, der omsluttes af lave hvide Længer. Græsset gror frodigt mellem Gaardens Brostene, langs Længerne staar paa fornem Herregaardsvis smaa kuppelklippede Linde. Ved Foden af Træerne løber, hele Gaarden rundt, en Rendesten saa dyb og bred som en lille Bæk, med talrige Gangbrædter over.

Vi sidder paa en Bænk under Lindene ved Længen lige over for Porten, hvor Vandet fra Rendestenene samler sig og forsvinder i en underjordisk Afløbskanal ned til Fjorden.

Og mens Solen daler i Bakkerne Nordvest for Byen og sender sine sidste Straaler paa Skraa gennem Porten ind over Gaardens Græs, fortæller jeg Grethe om den strænge Hr. Esben, der for mange Aarhundreder siden raadede her paa Slottet, navnkundig ikke mindre som Kvindebedaarer end som Kriger. Til Sikkerhed i Ufredstider var af hans Forgængere bygget en Løngang fra Slottets Kælder til Volden paa den anden Side Fjorden. Hr. Esben benyttede dog Løngangen mest til sine galante Æventyr. Han havde et vennesælt, nedladende Væsen, samme Herre. Ofte bød han en Borger med hans unge Kone eller Fæstemø til Gilde paa Slottet. Men naar Borgermanden var drukken ganske sanseløs, lokkede han den unge Kone ud af Salen, lod hende, om hun gjorde Modstand, kneble og førte hende gennem Løngangen under Fjorden til et lidet Hus med vellystige Kammerser, hvor Gildet saa fortsattes, den Bortførte oftest ej til Ubehag, saasom Hr. Esben var saare skøn og gavmild; den narrede Mand eller Elsker til

megen Fortrædelighed, naar han vaagnede af sin Rus og fandt Fuglen fløjet. Dog saa' han sin Fordel i at tie, holde gode Miner til slet Spil og bide Skammen i sig. For Hr. Esben var kendt som en nidkær Herre med en haard Haand. Desuden var der jo ingen Anledning til at udbasunere over den ganske Stad den Tort, der var bleven Ens Kæreste til Del, især naar man ikke kunde være saa sikker paa, hvor god eller hvor daarlig hendes Vilje havde været. Et og andet sivede dog ud gennem forblommede Ord, et og andet kunde anes ved pludseligt brudte Trolovelser og Ufred mellem Ægtefæller, der før havde levet i god Enighed. En Sky af hemmelig Angst og hviskende Had lagde sig efterhaanden mellem Byen og Slottet.

Saa hændte det, at Hr. Esben kastede sine Øjne paa Borgmesterens dejlige 17 Aars Datter, nygift med en af Byens raskeste og dygtigste unge Haandværkere, Klaus Bryde. Hr. Esben smægtede og smiskede en Stund med dristige Blik og lønlige Tegn, naar han

red forbi den unge Kones Vindve. Og da han havde forstaaet, at hun ikke tog ham hans Hyldest ilde op, greb han den først mulige Anledning til at byde Klaus Bryde og Kone være Gæster paa Slottet. Klaus Bryde havde imidlertid lugtet Lunten. Han drak sig fuld kun paa Skrømt. Alt mens hans Hoved sank dybere paa Brystet, iagttog han de ømme Blikke, der veksledes mellem hans Kone og Lensmanden. Og ikke saasnart var de to forsvundne ud af Salen, hvor de troede Ægtemanden hvilende i en salig Rus, før Klaus Bryde rejste sig, gik hen til et af Slottets Vinduer og gav en lille Skare udenfor ventende Venner et aftalt Tegn. Med Vaaben i Haand trængte de sig ind i Slottet, overmandede og kneblede den intet anende Vagt, fandt, anførte af Klaus Bryde, den aabne Dør til Løngangen, saa' i det Fjærne det blege Lys af døende Fakler og ilede ind i Mørket . . . — Om det Drama, der er udspillet paa Fjordens Dyb, beretter Sagnet følgende: Da Slottets Folk den næste Morgen, opskræmte af den

omsider befriede Vagts Fortælling, kom til, var Løngangens Dør smækket i Laas. Det varede en rum Stund, inden den svære Jærndør sprængtes, og i det samme, den aabnedes, saa' man de uskadte Lig af tre af Klaus Brydes Venner. Efter en haabløs Kamp for at sprænge Døren var de kvalte. Længere inde i Gangen fandtes flere Lig af Kvalte, midtvejs Lensmanden, den unge Kone, Klaus Bryde, de to Fakkelsvende og et Par Andre, alle skrækkeligt lemlæstede. — Siden hed det sig, at en Fisker, der hin Nat havde stanget Aal paa Fjorden ligeover Løngangen, mente at have hørt Vaabenraslen nede fra Dybet.

. . . Solen er gaaet ned. Den graa Skumring er falden over den stille Slotsgaard. Da lyder en dumpt Pjask i Vandet lige bag os og Grethe griber mig i Armen. »Hvad var det?« spørger hun. »Se selv,« svarer jeg og peger paa Gangbrædtet:

»De gamle Slots-Rotters Time er inde. De drager deres Spøgelse-Færd fra Slottet ned

til Fjorden. Se, snart svømmer de og snart entrer de over Brædtet. Sid bare roligt, de følger deres vante Vej, herop kommer de ikke. Det er en hel Karavane, de skal ned at se til den gamle Løngang, vaage over, at Ingen forstyrrer dens hemmelighedsfulde Hvile i Sagnets Mørke.«

»Hvad har Rotterne med Løngangen at bestille?« spørger Grethe.

»Kom, saa skal De høre!«

Jeg fører hende hen til en Kælderluge i et Hjørne af Gaarden. Gennem Lugen, som jeg aabner, ser vi ned i nogle mørke murede Hvælvinger, hvorfra en klam indelukket Gravkammer-Luft slaar os i Møde.

Og jeg fortæller: »Da disse Krypt-Hvælvinger — vi gaar ikke derned; thi paa dette Tidspunkt er der næppe ganske hyggeligt — udgravedes i forrige Aarhundrede, paastaar man, at Løngangen, som man troede forlængst forsvunden, om den overhovedet nogensinde havde eksisteret, genfandtes. En af Arbejderne tilbød at gaa derind; spændt af-

ventede man Resultatet: man hørte hans Skridt og hans muntre Sang fjærne sig, det var tydeligt, at han naaede frem. Saa blev alt stille. Man ventede og ventede, men han kom aldrig tilbage. Byens Øvrighed lovede da en Straffefange Friheden, om han vilde forny Forsøget. Det var en forsoren Galgenfugl, der frygtede hverken Gud eller Fanden. Han slog til. En Tov blev bundet ham om Livet: saasnart der var Fare paa Færde, skulde han trække til. Karlen gik rask ned og forsvandt. Paa Tovet, der droges efter ham, kunde man skønne, at han fandt aaben Vej adskillige Favne. Pludselig standsede Tovet, uden at der dog rykkedes i det. Man tænkte, han var stødt paa en eller anden Hindring, som han var ifærd med at rydde. Standsningen blev imidlertid uhyggelig langvarig. Maaske Manden var besvimet. Og man halede ind i Tovet: det kom tilbage uden Byrde; det var gnavet over — af Rotterne, som havde beholdt Karlen . . . Men endnu ses

i Hvælvingen en rusten Jærndør og indenfor den et Par murede Trin, som fører nedad.«

— — Vi stod atter udenfor, hvor de gamle Popler og Skildvagten i sin røde Kappe paraderer. Smilende saa' Grethe paa Slottet og sagde: »Hvem skulde nu tro, at den grimme, kedelige Bygning kunde forskrække Nogen! Og dog var jeg ikke rigtig hyggelig til Mode før.«

»Ja,« svarede jeg, »saadan gaar det med hele den gamle By. For den, der haster den ligegyldig igennem, er den kun en almindelig, hverdagsagtig Provinsby. Men for den, der oplader den sit Hjærte, aabenbarer den en Skat af fin Poesi og sære Sagn.«

XVIII.

3. September.

Vi har inat haft den første Efteraarsstorm. Jeg laa i Sengen og lyttede til den.

Oppe fra Skoven kommer et Vindstød susende, rusker i Pavillonens Træværk, saa det knager i alle Fuger, og bulrer videre ned over Bakken til Byen. Stød følger paa Stød, om og om igen den samme Leg, stadig vildere, stadig voldsommere. Træerne sukker, gisper og stønner. Stormen giver ikke Pardon. Hvad der ikke har Kraft at staa, faar falde.

Stormen, den store Opriver og Forskrækker, raser udenom mig. Jeg kender ingen Angst, jeg ler den op i Ansigtet: Du skræmmer mig ikke, Du naaer mig ikke, Du havde din Klo i mig, men jeg undslap Dig.

Og i lykkeligt Overmod velsigner jeg Stormen. Den blæser Efteraaret ind, den dejlige Tid, hvor der bliver endnu mere stille paa Vejrbakken; den Tid, hvor Vejrbakken vil tilhøre kun Grethe og mig.

Iaftes, da jeg forlod Møllerhuset og hun fulgte mig til Dørs, sagde hun: »Ser De, nu er Himlen fuld af Efteraar. Nu drager Syden Trækfuglene, nu længes Hovedstadsfolk bort fra de stille Steder. Begynder ikke ogsaa De at længes?«

»Og hvis jeg rejste,« spurgte jeg, »vilde De føle det som et Savn?«

Hendes Øjne duggedes, mens de saa' ind i mine og hun svarede: »Jeg synes, det maa være saa forfærdeligt at skulle sige Farvel. Hvis De rejser, saa lov mig, at De gør det uden Afsked.«

»Jeg rejser ikke, før *De* siger Farvel.«

Og jeg skyndte mig bort i det frembrydende Uvejr, men da jeg, henne ved Skoven, vendte mig, stod hun endnu i Døren og saa' efter mig.

7. September.

Hvorfor siger jeg hende ikke, at jeg elsker hende? Er det af Frygt for, at det skulde bedrøve eller mishage hende? Visselig ikke. Af tusind Smaating har hun forstaaet, hvor kær og dyrebar hun er mig; for hver Dag ser hun, uden at jeg behøver at sige det, hvordan min Kærlighed tager Vækst. Hun sér det, med Smil i sit Blik, med fagre Roser paa Kind.

Jeg taler ikke, fordi jeg ikke nænner at forstyrre vore Sjæles Møde i den trygge Ventens Tysthed. Fordi jeg føler mig til Mode, som sad vi Haand i Haand og lyttede til en dæmpet Sang ude over Vandet en yndig Skærsommernat.

XIX.

Slutningen af September.

Det er Frugthøstens Tid. I Møllerens Have gaar Arbejdet muntert og travlt.

Paa den lille Plæne mellem alle de bugnende Træer, midt i Travlheden, sidder Mølleren i en Lænestol og leder, trods sin Blindhed, Arbejdet. Han kender alle Træer i Haven og udpeger dem i den Rækkefølge, de skal høstes; han giver Ordre om, hvordan Plukningen for hvert enkelt Træs Vedkommende skal foregaa, og han modtager Kurvene, efterhaanden som de fyldes, til kyndig Undersøgelse og Prøvelse.

Grethe fører Tilsyn med Plukningen, hvortil er lejede et Par Piger og Karle; hun

tager selv Del i Arbejdet og hun sætter ogsaa mig i Beskæftigelse. Hun og jeg besørger de fine Frugter, der vokser paa glasdækkede Espalierer og som maa behandles med særlig Varsomhed. Jeg staar paa en Stige og plukker dem, hun nedenfor med udbredt Forklæde. Men ofte maa hun skænde paa mig for min Dovenskab; thi det hænder hvert Øjeblik, naar jeg skal række hende Frugten, at jeg fortaber mig i Beskuelsen af hendes ivrigt blussende Ansigt, der er skønnere end nogen Frugt. Og hvad hjælper det, hun skænder? Hun bliver kun dobbelt sød i sin skrømtede Utaalmodighed.

— — — Naar Duggen begynder at falde, standses Plukningen og Kurvene bæres ind i Frugtkamrene, der har Hylder fra Gulv til Loft, og hvor Grethe forestaar Sorteringens vigtige og vanskelige Arbejde: hvad der tør sendes til Hovedstadens kræsne, men højtbetalende Frugthandlere, hvad Prangerne kan faa overladt til en billig Penge, hvad der egner sig til Syltning og Henkogning og hvad

endelig der skal forbeholdes Husets Vinterforbrug.

Som der dufter her i disse Frugtkamre. Alle de syrlige og søde Aande fra Kurve og Hylder fortættes i de indelukkede Rum og blander sig til en berusende Essens, der længe hænger i Ens Klæder.

Og saa prægtig Grethe ser ud, som hun, med Kjoleærmerne smøgede op om de hvide stærke Arme, tager i de solbrændte Hænder Frugt paa Frugt og med hastig Kendermine tildeler hver sin Plads og Rang.

Helst tænker jeg dog paa hende, som jeg saa' hende nedenfor Stigen ved Espalieret. Hvis jeg skrev Vers, vilde jeg sætte Billedet i Digt:

»Det er Frugthøstens Tid. I Møllerens Have paa den golde Vejrbakke modnes den ædleste Frugt i Landet. I Møllerens Have staar hans Datter, den højbarmede Mø, med Favnen fuld af svulmende Druer.«

XX.

Oktober.

I Kildehaven, der ligger mellem Byen og Vejrbakken, har de smaa Børn deres Park. Naar Vejret er godt, føres de, kørende i deres Vugge-Kareter eller trippende paa deres stumpede Ben, herud af Mødre, Ammer og Barnepiger. En stor Runddel, skærmet af store Træer og omgiven af lange Bænke, er Samlingsstedet. Her findes en Træbod, hvorfra sælges Mælk og Smaakager, Lakris, Johannesbrød og fristende rødstribede Brystsukkerstænger. Men midt paa Pladsen staar en broncebarsk Statue af en fædrelandsk Helt og ser med uanfægtet Krigeriskhed paa Børnenes Leg.

Paa vor Vej til Byen gaar Grethe og jeg gærne gennem Kildehaven. For mig er det

en Opfriskelse af mine spædeste Minder, fra den Gang jeg var et saa bevægeligt Gemyt, at jeg i Arrigskab rakte Tunge ad Blæsten og græd af Angst, naar min Barnepige, efter den almindelige respektløse Sædvane i Kildehaven, lod mig forrette mine nødtørftige Smaaærinder ved Foden af den strænge General. Først og fremmest nyder jeg dog Grethes Henrykkelse over de Smaa. Med straalende Øjne følger hun deres yndefuldt-kejtede Tumlen og finder dem lige bedaarende, enten de leende pludrer eller pludselig stikker i en fortvivlet Brølen. Men allermest elsker hun de ganske Smaa, dem, der ligger i Vognene og kigger ud i Verden med store forundrede Øjne. Det hændte idag, at vi saa' en ung Moder tage saadan En op af Puderne og lægge den til sit store hvide Bryst, som den sugede sig fast til med graadig Mund og greb om med smaa ivrige Hænder. Med øm, andagtsfuld Tilbedelse fortabte Grethes Blik sig i dette Billede, og da hun endelig rev sig løs og vi

gik bort, saa' jeg, at hun havde Taarer i Øjnene.

— — Vi talte siden om hendes Kærlighed til Børn. Hun sagde:

»Mit højeste Ønske er at blive Moder til mange Børn og bo paa Vejrbakken, hvor der er Plads til at tumle med dem. Jeg kunde ikke forestille mig at være gift, selv om jeg elskede min Mand aldrig saa højt, uden at have Børn. Kan noget tænkes skønnere for en Kvinde end at give den Mand, hun elsker, Børn? Kan noget tænkes dejligere end at blive kaldt Moder? Vide og føle, ja høre paa den Klang, hvormed Ordet bliver sagt, at man ikke lever forgæves, men at der er Nogen, som saa nødvendigt trænger til En? Min Mand skulde intet tabe ved den Ømhed, jeg ofrede vore Børn. Jeg vilde elske ham dobbelt som deres Fader. Men fordi jeg føler det saadan, forstaar jeg ikke, ja forskrækkes af de unge Kvinder, hvorom jeg læser i moderne Bøger. Det er jo næsten, som de frygtede Børn som en Fare for deres Lykke.

Og ikke nok med det. De klynker og jamrer ovenikøbet over den Naturens Grusomhed, der lader dem føde i Smerte. Som om ikke de fik tifold Vederlag for selv den pinefuldeste Kvide, naar de holder Barnet i deres Arme. Som om overhovedet det at blive Moder var noget værd, naar det ikke kostede Smerte! — Jeg tænkte først: det er Mændene, der i blødagtig Medynk skriver saa taabeligt om noget, de ikke forstaar. Men jeg læste siden det samme i langt stærkere Ord i Bøger, skrevne af Kvinder, som hævder at tale Kvindernes Sag. Disse kvindelige Forfattere, Hustruer og Mødre ofte, er ligefrem fornærmede over, at alene Kvinden skal være Moder og at Moderpligterne afholder dem fra Deltagelse i vigtigere Samfundsopgaver. Jeg forstaar ikke de Kvinder, jeg forfærdes over dem. Jeg ser dem for mig med Ansigter fortrukne af Oprør mod Naturen. Jeg bliver syg af at læse deres Bøger. Jeg føler det, som om der blev myrdet smaa Børn inde i mig.«

Men, efter en Pavse, tilføjede Grethe: »Ser De, jeg tror nok, det har gjort meget, at jeg mistede min Moder saa tidligt. Al den utilfredsstillede Trang, jeg havde til Moder-Ømhed, har givet min Moder-Trang Vækst. Jeg, der ikke mindes, hvordan det er at sidde paa Mo'rs Skød, kunde alt som lille Pige ikke se et Barn, uden at mine Arme længtes efter at favne det og lægge det op til mig.«

Saaledes talte den Moderløse til den Moderløse. Og mens jeg saa' paa hendes frodige Legeme, dér hun gik stolt og ren i sin frimodige Bekendelse, tænkte jeg, at bedre Lykke kunde jeg ikke give min Søn end at lade ham fødes af denne Kvinde.

XXI.

Oktober.

Vi standser foran et langt lavt skiddengult Hus i en snæver Sidegyde. I hvert af Vinduerne, der ligger nær Jorden, sidder bag Geranier og Gyldenlakker en gammel Kvinde med et kulørt strikket Tørklæde om Skuldrene.

»I dette Hus — fortæller jeg Grethe — bor saadanne gamle fattige Kvinder, der ikke er fine nok til at komme i Stiftelsen. Huset bestaar af en eneste lang Stue, afdelt ved Sirtses-Forhæng i tyve Rum, ti paa hver Side. I hver Baas bor en gammel Kvinde. I min Barndom hed en af dem Ane Marie. Hun er den eneste, hvem jeg har arvet.

Ane Marie var en brystsvag Sypige. Hvor gammel hun var, véd jeg ikke; uden Tvivl

dog temmelig til Aars, siden hun havde faaet Plads i de veldædige Baase. Hun bevarede imidlertid saa sent, jeg husker hende, et fuldstændigt Barneansigt, glat og fint med to troskyldige, altid smilende brune Øjne. Af Person var hun det klejneste, jeg har sét. Hun listede som en lille beskeden Skygge ned ad Gaden med sin Bondehue paa Hovedet og det grønne uldne Sjal viklet om de spinkle Skuldre. Her i Huset havde hun frit Logis, men forresten maatte hun ernære sig selv. Det gjorde hun ved at sy hos Folk i Byen, hun havde sin Dag hver Uge hos seks Familjer. Nogen vidtdreven Færdighed i Sykunsten besad Ane Marie ikke. Men at lappe og stoppe forstod hun som ingen anden; der var aldrig et Stykke Linned eller Uldtøj saa laset, at hun ikke fandt det for godt til at kasseres. De barnrige Familjer, der ydede hende hendes Underhold, var da ikke narrede med hende, navnlig da hun ikke kunde beskyldes for at trække dem op. Hendes Gage, den hun bestemt afslog at faa forhøjet

— hun fandt den i alle Maader rundelig — var seks Skilling pr. Dag. Men saa havde hun jo rigtignok tillige det meste af Kosten. Og med Hensyn til Kosten blev der kræset for Ane Marie, hvor hun kom. Familjerne sørgede altid for at have hendes Livretter til hende, hvad der ejheller var økonomisk uoverkommeligt for Husmoderen og gjorde hendes Besøg dobbelt kært for os Børn; thi Ane Marie havde ogsaa i sin Smag bevaret en afgjort Barnlighed. Skulde hun have nævnet den Diner, der mest fristede hende, vilde hun uden Betænkning have svaret: Sødsuppe og Pandekager. Fra min tidligste Barndom, til vi rejste fra Byen, kom Ane Marie hver Torsdag hjemme hos os. Lignede hun paa Gaden en Skygge, blev hun i Stuen en mild lille Solstraale. Hun var altid fornøjet, altid opfyldt af, hvor godt hun havde det og hvor gode Folk var imod hende, smilede altid taknemmeligt ud af sine brune Barneøjne. Men meddelsom blev hun først, naar hun var alene med os Børn. De Voksne skræmmede hende

en Smule med deres Fornuft og Alvor. Sammen med Børn følte hun sig i sit Es. Deres smaa Sorger og Glæder forstod hun, som det var hendes egne. Deres Forestillinger og Interesser var ogsaa hendes. Hele Eftermiddagen, naar vi var komne fra Skole, sad vi inde hos hende i den lille Strygestue og passiarede lunt og godt som med en jævnaldrende Kammerat. — Men da Afskedens Stund oprandt og vi rejste fra Byen, stod hun ved Skibet og græd, som skulde hendes Hjærte briste.

Hun glemte ikke sine smaa Venner.

Aarene gik, jeg var allerede en stor Dreng med første Del af Artium, da der, just som Eksamen var overstaaet, kom Brev om, at Ane Marie, hvem jeg i Barndommens Letsindighed ikke ofte havde skænket nogen mindende Tanke, var død og havde indsat mig og en Broder samt to Børn i en anden Familje til sine Arvinger. Den efterladte Kapital var 50 Rigsdaler til lige Deling, 12½ Daler til hver Arving. 50 Rigsdaler, det

vilde for Ane Marie sige 800 Arbejdsdages Fortjeneste samlet sammen, Seksskilling paa Seksskilling.

Jeg rejste min Arv op. For Ane Maries Seksskillinger gjorde jeg en dejlig fjorten Dages Fodtur efter den overstandne Eksamen.

— — Og derfor, Grethe, kommer Taarer mig i Øjnene, naar jeg ser paa dette fattige Hus, hvor der sidder gamle Kvinder i Vinduerne bag Geranier og Gyldenlakker.«

XXII.

November.

Min Veninde i Stiftelsen er Grethes og min eneste Omgang. Vi havde hende for nogen Tid siden til Chokoladegilde paa min Vejrbakke-Kvist. Hun blev hentet i Droske, fik Flødeskum paa Chokoladen og, da hun atter steg ind i sin Ekvipage, en Kurv med Æbler og Pærer samt nogle smaa Glas Syltetøj, som Grethe havde bragt med til hende. Hun blev kort sagt, som hun selv sagde, behandlet akkurat som en Prinsesse i et af de Æventyr, hun digtede til mig, da jeg var Barn.

Men ogsaa vi har besøgt hende og været hendes fejrede Gæster.

Grethe har ganske erobret min Veninde, der vist vilde have Vanskelighed ved at afgøre, for hvem af os, Grethe eller mig, hendes gamle Hjærte banker stærkest. Det forvirrer og ærgrer hende lidt, at vi ikke er forlovede; men hun har aabenbart ikke opgivet Haabet om, at det kan komme. Naar vi besøger hende, trækker hun snart mig, snart Grethe afsides og fortaber sig i blomstrende Lovprisninger: af Grethe overfor mig og omvendt. Til mig er det stadige Omkvæd: »Er hun nu ikke yndig? Har han nogensinde set Mage til gudvelsignet Pigebarn? Blusser hun ikke af lutterste Hjærtensgodhed? Og sikke Øjnene skinner, naar hun ser paa ham! Ja, det kan da Enhver opdage med et vindt Øje, at hun har en Klat tilovers for ham.«

— — Igaar var vi til stor Kaffestads hos hende. Til hendes Sorg fik hun ikke Lov at invitere Præsten, hun maatte indskrænke sig til at hædre os med nogle af Stiftelsens fornemste Damer; men forøvrigt forløb Festen paa bedste Maade. Beværtningen var konge-

lig: Kaffekedlen gik ikke af Kog og Tallerkenen med Wienerbrød tømtes aldrig saasnart, før den fyldtes igen. Og Samtalen kunde ikke være livligere. I samme Nu, den ene Dame afsluttede Beretningen om sine Skrøbeligheder og Genvordigheder, tog den næste fat. Tilsidst vilde min Veninde absolut lægge Kabaler for mig og Grethe, de andre gamle Damer brændte af Iver efter at overvære den spændende Forestilling; men Grethe, der kendte Kabalens Hensigt og af tidligere Erfaring vidste, at min Veninde altid lod den »pusle i Hjærtersiden« med »lønlige Bud« og en »sukkende Ven« og alt andet til Faget henhørende, ønskede, tydeligt nok, at blive forskaanet i dette større Selskab af Kirsten Gifteknive.

Med et taknemmeligt Blik modtog hun derfor mit Forslag om, at vi skulde lade Kabalen hvile til en anden Dag og at hun istedetfor skulde ende Festen med at synge nogle af sine Smaasange nede i Spindestuen for alle de Gamle.

— — I Spindestuen har de Gamle deres Rokke, og mens Rokkehjulene snurrer, gaar Passiaren rapt om Stiftelsens Anliggender. Men Spindestuen gør tillige Tjeneste som Bedesal. Som Følge deraf er den udstyret med et Harmonium.

Der er gaaet Bud ud om den forestaaende Begivenhed, og da vi træder ind i Spindestuen, anførte af min Veninde, der føler sig mindst som Direktrice for det store Operateater, er Salen fuld. Med hastigt anlagte Søndagskapper sidder de gamle Kvinder og virrer saa benauet og andægtigt, som om de skulde til Alters. Rank og frodig, i lys og fager Ungdom staar Grethe midt blandt dem: et skinnende Birketræ, der er skudt op i et udgaaende Krats forvitrede og forkrøblede Rester. Men alle de rynkede og indfaldne Gamle fornemmer, da de ser hende, et Genskin af Vaar i deres Hjærter, og i beundrende Mumlen bølger de virrende Kappe-Hoveder sammen.

Der bliver atter dødsensstille: Grethe har sat sig ved Harmoniet, slaar en Melodi an . . . saa synger hun. Luften i den lave overfyldte Sal er tyk og tung. Tonerne risler duggklare gennem den, stiger som kvidrende Fugle, blinker i muntre Solstraaler, spreder sig med Duft af Skov og Mark, hvælver et blaanende Højenloft over det fattige Rum og de gamle Kvinder. Det er de sødt smægtende, fromt skælmske Sange fra vore Mødres og Bedstemødres unge Dage, Grethe synger. De Gamle lytter, disse Toner faar længe hvilende Strænge i dem til at bæve, forsigtigt prøver de sig frem, efterhaanden mimrer alle de gamle Munde og nikker alle de krusede Kapper i Takt med Grethes Sang. Viserne om Elskovs Fryd og Elskovs Smerte er dog dem, der finder den modtageligste Sangbund. For hvert Kys i Lunden paa Pigemunden glider der et lykkeligt Smil over de rynkede Ansigter; men naar Taaren rinder paa blege Kinder, staar et halvthundred Par gamle rødrandede Øjne i Vand.

Jeg sidder længst tilbage i Stuen sammen med min Veninde. Hun, der ellers ikke fattes Ord, er saa bevæget, at hun ikke kan tale. Men hun klapper ustandseligt min Haand. Og da Grethe omsider rejser sig fra Instrumentet og omringes af takkende og haandkyssende og nejende og velsignende Gamle, siger min Veninde de Ord, som jeg kunde have kysset hende for: »Aa nej da. Saa lyslevende som hun ligner hans salig Mo'r.«

XXIII.

December.

Jeg gaar med Grethe til min Moders Grav.

Der er vintermørkt paa Kirkegaarden. I den sorte Dødens Have lysner kun de nøgne hvide Kors. Det har nylig regnet og vi træder lydløst paa det faldne Løv.

Døden bliver større og mægtigere i sin Vinterdragt. Ved Sommertid dækkes dens sælsomme Gru af brogede Blomster og smilende Løv. Vi søger at gøre Døden mild og god med Sommerens rige Offergaver. Men om Vinteren rejser den sig i sin strænge Majestæt, breder ud sin Kappe saa sort og fæster sit Benrads-Mærke paa hvert Kirkegaardens Træ.

Jeg gaar med Grethe over den vintermørke Kirkegaard, og Dødens Gru forskrækker mig ikke. Jeg gaar i Pagt med Livets gode Herre; jeg synes, Døden viger, dér vi skrider frem.

Vi sidder ved Graven, og Grethe siger: »Saa ofte De har talt til mig om Deres Moder, har De aldrig fortalt mig, hvordan hun saa' ud. De var dog den Gang, hun døde, ikke mindre end at De maa have modtaget et bestemt Indtryk af hende.«

»Det Billede af min Moder, jeg tydeligst bevarer i min Erindring, er ikke fra hendes allersidste Leveaar. Det er fra Tiden, før Sygdom blegnede hende; fra den Tid, hun endnu var ung og smuk eller syntes mig at være det. Jeg ser hende midt paa en Plæne i en Have en dejlig Sommerdag. Hun stod mellem os Børn, der legede om hende, med et let Sjal yndefuldt draperet om Skuldrene. Jeg mindes aldrig at have set en Kvinde, der kunde bære et Sjal saa smukt. En stor Havehat indrammede hendes Ansigts

fine Oval, og det mørke Haar laa glat ned over hendes Pande, en Pande saa klar og hvid. Med straalende Øjne stod hun i sin legende Børneflok. Da pludselig sad der en Kanariefugl paa hendes Skulder. En flygtende Fugl, der søgte Hvile hos hende. Tyssende løftede hun Haanden. En Stund blev Fuglen siddende, strøg saa kælent sit Næb mod hendes Kind og fløj.«

Jeg tager Grethes Haand, der hviler i hendes Skød: »Ja, Grethe, saadan mindes jeg min Moder. Men vil De vide mere, da spørg vor gamle Veninde i Stiftelsen. Hun siger, og jeg kan ikke tvivle om, at hun har Ret, at De er hendes lyslevende Billed.«

Grethe ser op paa mig med store, kærlige Øjne. Og jeg føler hendes Arme om min Hals og hendes Læber mod mine. Saa staar vi længe, Arm i Arm, i stille Andagt foran Moders Grav.

— — Men da vi gaar hjemad til Vejrbakken, spørger jeg: »Fortæl mig, hvordan det gik til, at Du kom til at holde af mig?« Hun

svarer: »Jeg forstod, at Du trængte til mig, og fra samme Stund havde Du mit Hjærte.«

Siden siger hun: »Lov mig, at Du, naar jeg dør, vil begrave mig tæt ved din Moder. Min egen Moders Grav er paa et fremmed Sted, og jeg vil ikke langt bort fra Vejrbakken. Jeg vil ogsaa, at Du skal finde din Moder og mig sammen.« Men da hun ser, at hendes Ord gør mig sørgmodig, tilføjer hun smilende: »Du taabelige Mand, tror Du, jeg tænker paa at dø? Jeg har ingensinde velsignet Livet højere end nu.«

XXIV.

December.

Altid tilforn, naar jeg opnaaede noget, jeg kaldte en Lykke, og jeg ransagede mit Hjærte, om Lykken nu ogsaa virkelig boede i det, fandt jeg i en eller anden Krog det saare Punkt, hvor Tvivlens Orm gnavede fordulgt bag Blomsterdækket. Og jeg har vidst, at der vilde komme det Øjeblik, før eller senere, hvor Pragten falmede.

Tvivlen er nøjsom. Et uroligt Blik, et uoverlagt Ord giver den Næring. Du sidder en Aftenstund med din Elskede. Da pludselig ser Du hendes Øje sløres af en fremmed Tanke, et fremmed Minde. Du spørger, og hun svarer med et aandsfraværende Smil et

ligegyldigt Ord. Det er kun et Nu. Hun glemmer det; og Du glemmer det, mens hun holder Dig i sine Arme. Men naar den ensomme Nat kommer, stiger frem i din Sjæl Billedet af din Elskede med Øjne som kolde Løgne og med et Smil, hvis Spot stivner dit Hjærte. Hvad hjælper det saa, at hun den næste Dag møder Dig mere øm end nogensinde? Du kan tro Dig frelst en Dag, en Uge, Maaneder. Ormen har sat sin giftige Tunge i din Lykke. Du er dens Bytte.

Der er dem, som i arm Blindhed slaar sig tiltaals med den kranke Lykke. Der er andre, som i indbildsk Trods siger: Tryghed dræber Lykken.

Der er kun én Lykke: at hvile i Lykken. At vide, at Dagen, der kommer, rinder op med den samme Sol, der svandt igaar. Intet mere at begære, intet mere at frygte. Ingen Dag at ønske om igen, ingen Dag at ønske anderledes, fordi hver Dag er éns lykkelig.

Den Lykke, den eneste, er min.

Saagodt som Nogen har jeg jaget den. Har søgt den ude i den Verden, hvor man gør sin Lykke. Været tidlig oppe og silde ude for at finde den, har hidset mig op og trættet mig ud i dens Forfølgelse.

Og saa dalede den nedover mig som en stille Sang paa et fjærnt og stille Sted. Jeg hørte den klinge dæmpet ude fra Vandet en dejlig Skærsommernat. Jeg turde ikke kalde paa den, jeg frygtede at skræmme den bort. Jeg aabnede den blot i ydmyg Tro mit Hjærte. Og se, en Dag sang Lykken derinde.

— — Jeg har ransaget mit Hjærte, der skjuler sig ingen Tvivl i det. Jeg har vaaget ensomme Nætter, ingen Skygge forvanskede Grethes hulde Billed.

Jeg glider i en hvid Baad nedad en solbeskinnet Flod, og jeg holder en gylden Frugt, hel og rund, i min Haand.

XXV.

Julenat.

Da jeg i Eftermiddag kommer op til Møllen, ser jeg, at der er to Jule-Gæster foruden mig. Det er Grethes Guddatter, den fireaarige Asta, og hendes toaarige Broder Carl, Børn af en Fisker nede ved Fjorden, der i sin Tid var Dreng paa Møllen. De skal for første Gang til Juletræ. I den Anledning skinner de af nyvasket Pyntethed og betuttet Artighed. Og da de ser mig, den fremmede Mand, søger de en forsigtig Dækstilling bag Grethe, der maa hale dem frem og ruske dem op for at faa dem foreviste i al deres Dejlighed. Dejlige er de: Asta en livagtig Englebarnsmodel, lige til at sætte i Toppen af et Juletræ, kælen og indsmig-

rende, med gul krøllet Top og store lyseblaa Øjne; Carl en tæt Prop, sømands-mut og mandfolkevigtig og med brune Øjne, der blinker af lunt Humør.

Julenadveren er endt og vi gaar ind i Havestuen, hvor Træet er tændt. Grethe har Purken paa Armen og Asta holder hende i Haanden. Bagefter kommer Mølleren og jeg med vore Piber. Børnene er straks helt stumme af Forbavselse; med opspilede Øjne stirrer de frem for sig, mens Grethe dansende fører dem rundt om Træet. Jeg hvisker til hende: »Jeg tror, Du er den gladeste af Jer tre.« »Ja,« svarer hun, »tænk at holde Jul med Dig og saadanne to.«

Det varer dog ikke længe, før Børnene frimodigt giver sig hen i Fryd. Og da de opdager, at Herlighederne paa Træet er Frugter, som tør plukkes, bliver de rent ellevilde. Tilsidst ruller de rundt paa Gulvet som to Kattekillinger mellem alle deres Skatte og fylder den ellers saa stille Stue med klukkende Latter og ivrig Pludren. Indtil de bliver trætte og

søvnige og med bittesmaa glippende Øjne bæres om til Godnat. Men da Grethe har lagt dem til Sengs, kommer hun ind og sætter sig i Sofaen mellem sin Fader og mig.

Endnu brænder Lysene paa Træet, og den Gamle siger: »Der maa være flere Lys iaar. Sidst var der mørkt foran mig, men iaar synes jeg, jeg skimter et Lysskær.«

»Ja, lille Fa'r«, svarer Grethe og bøjer sit Hoved op til hans Skulder, »der er ogsaa flere Lys iaar. Sidst var Du og jeg ene. Jeg vilde ikke for min Skyld tænde de mange Lys. Men denne Juleaften har Vejrbakken haft Børn og rigtig Julefest. Og saadan vil det være hver Juleaften herefter, for han her« — hun tager min Haand og lægger den i den Gamles — »han bliver hos os . . . hvis Du giver ham og mig Lov til det.«

Den Gamle kysser Grethe, trykker fast min Haand, og, mens to store Taarer pibler frem af hans blinde Øjne, siger han: »Gud velsigne Jer, Børn, og give Jer lyse Dage paa Vejrbakken. Dem, min Søn, har jeg jo aldrig

set, faar Dem aldrig at se. Men paa Deres Stemme, naar vi talte om Grethe, har jeg hørt, at De holdt af hende.«

— — Før jeg gaar, fører Grethe mig ind i sit Sovekammer, hvor Asta og Carl hviler i hendes gamle Barneseng, slumrende trygt i hinandens Arme, mens Asta moderligt har lagt den lille Broder op til sit Bryst. Forsigtigt lister vi os hen og kysser dem. De vaagner ikke, men smiler, som de i Søvne følte den Kærlighed, der staar ved deres Leje. Saa kysser Grethe mig og siger: »Tænk, hvor vidunderlig dejligt, om det var vore egne!«

Grethe følger mig ud paa Bakken. Det er den skønneste stjærneklare Frostnat. Vi staar paa Bakkekammen ud mod Fjorden. Til Højre for os skraaner den hvide Skov; det er saa stille, at vi hører det, naar en Kvist knækker i Frosten. Foran, dybt under os, ligger den isdækkede Fjord og Byen, hvor der skinner Julelys i alle Huse.

»Nu er der Fred paa Jorden,« hvisker Grethe. »Ja, og Fred i Menneskenes Hjærter,« svarer jeg.

Men da vi vender os om, staar Møllen med sine store sorte Vinger lige for os. Jeg mærker en Gysen gennemfare Grethe og jeg spørger: »Blev Du bange for Møllen?«

»Nej,« siger hun, »jeg var blot kommen til at fryse af at staa saalænge.«

XXVI.

Nytaarstid.

Frost og Sne har lukket af for den gamle By. I mange Dage er intet Bud fra Omverdenen trængt ind til den. Men da Proviant forefindes i rigelig Mængde og det tilmed er Ferietid, føler Byen ingen Uhygge som indespærret Fæstning. Den lever blot saameget stærkere sit eget Liv, den samler som en Høne Kyllingerne under sine lune Vinger; den glemmer, at den er ifærd med at udvikle sig til en udadstræbende Fremtidsby med Bank og Eksportforeninger; den bliver atter helt og ganske den gamle By.

Naar jeg møder de ringlende Kanetog med lystige pelsindhyllede unge Herrer og Damer; naar jeg hører den skingrende Jubel

og den leende Hvinen fra Børnene, der kjælker ned ad Vejrbakkens Sneskraaninger; naar jeg ser Fjorden sort af farende Skøjteløbere og naar om Aftenen Sang og Dansemusik toner bag de festligt oplyste Vinduer — da mindes jeg hin strænge Vinter for mange Aar siden, da Byen, efter møjsommeligt at have gravet sig op af Sneen, drog ud paa Fjorden og holdt Karneval Uger igennem.

Saa fantastisk det staar for min Erindring:

Gennem en Granport kommer man ind i en lang Isgade, der ligger lunt mellem høje Snemure. Saa pludselig er man paa en stor aaben Plads, der straaler i Fakkellys og indhegnes af Telte, illuminerede med kulørte Lamper. Telte, hvor der spises og drikkes, synges og danses. Og fra Pladsen skærer nye Gader sig ind i Snebjærgene. Man kommer forbi Huler i magisk Blaalysskær, Snemænd med funklende Ildøjne, Smaaboder, hvor gamle Kællinger i Tranlampe-Belysning braser Aal og Pandekager, et Varmeskur, der benævnes den gloende Ovn, og man naaer ind i en

Lund af Grantræer, hvor der er Trængsel om en Karrusel med Slæder, der har den oplivende Egenskab, at den i hver Omgang lader en Slæde vende Koldbøtte i en Drive. Snebyen forgrener og breder sig endnu videre. Vi Børn naaer aldrig til dens Ende, thi der gaar Rygter om megen Vildskab og uhyggelige Slagsmaal i dens fjærne mørke Forstæder, dér den gamle Bys Svende og Lærlinge mødes med de fjendlig sindede Folk fra den anden Side Fjorden. Vi bliver, hvor Lyset hersker og Uskylden boer. Hvor vore Søstre og deres Veninder farer os forbi i susende Fart med deres Kavallerer eller opfører en ikke altid saa vellykket, men des muntrere Skøjte-Lanciers. Henad Aftensmad-Tid er hele Byen paa Fjorden. Saa kommer Mødre og Fædre for at hente de unge Døtre og Børnene, eller de bringer Maden med i Kurve. Inde i den gloende Ovn slaar man sig da sammen, Venner og Bekendte, og dækker et Fællesbord med de forskellige Madkurves Herligheder. Og naar man bagefter vandrer hjemad, stiger

Raketter op over Fjorden, hvor den summende Karnevalstummel først forstummer sent paa Natten.

Grethe og jeg var i Formiddags en Kanetur. Nede ved Fjorden gjorde vi Holdt og gik ud paa Isen mellem Skøjteløberne. Der var Liv og Glæde, men ikke det Æventyr-Sceneri som i gamle Dage. Jeg følte mig maaske en Kende skuffet over den glatte velfejede Bane og hele det ordnede sportsmæssige Præg, Forlystelsen havde faaet; saameget ivrigere fortabte jeg mig i Genopfriskelsen af de gamle Minder. Først sent opdagede jeg, at Grethe, den ellers saa ligelige, gik ganske tavs og med et forpint Udtryk i Øjnene af fjærntskuende Sørgmod. Bekymret spurgte jeg, hvad hende fattedes.

»Min egen Ven«, sagde hun, »tilgiv mig. Det er slet intet uden Barnagtighed. Mens vi gik her blandt alle disse Mennesker, der ligesom jager hæsblæsende efter Glæden, overfaldt der mig en Angst for at miste Dig. Jeg

syntes, de vilde rive Dig fra mig. Jeg syntes, din Tale hastede bort med dem, saa langt, langt bort. Tilgiv mig. Husk, hvor lidet jeg er vant at færdes blandt Mange. Husk, det er første Gang, vi har forladt de stille Steder.«

Hun smiler atter til mig, hun trykker ømt min Arm. Men jeg fører hende hastigt bort fra Skøjteløbernes Bane; vi stiger op i den ventende Kane, og vi vender tilbage til de stille Steder.

XXVII.

7. Januar.

Idag kom der Slædepost. Den bragte mig et Brev fra min Forlægger, der drilsk spørger, om jeg ikke snart er ked af mit Eneboerliv og om det ikke kunde friste mig til en Tilbagevenden at blive Leder af et stort literært Foretagende, som han paatænker. De Vilkaar, han kunde byde, er saa gode, at jeg foreløbig ikke behøvede at frygte økonomiske Vanskeligheder.

For nogle Maaneder siden vilde jeg maaske have vaklet. Nu behøver mit Svar ingen Overvejelse. Jeg dypper straks min Pen og skriver: At jeg ikke kan modtage hans venlige Tilbud, fordi jeg heroppe er bleven det lykkeligste Menneske i Verden og fordi min Lykke er

bunden til denne Plet Jord. At jeg saaledes uigenkaldelig har opgivet enhver Tanke om at vende tilbage og at min Deltagelse i det literære og offenlige Liv maa indskrænke sig til de Bøger, jeg skriver. At den Bog, han venter, snart kommer og at den vil efterfølges af andre, der ligner mine tidligere ligesaa lidt. At jeg har taget Stade paa Vejrbakken, hvor Luften er klar og ren; hvor Livets Mening bliver lettere at fatte, Lidenskaben mere usammensat, Følelsen dybere. Endelig, at min Lykke er saa sikker, at den trænger hverken til Anger eller Anklage; at den tværtimod har Raad til Tak for alt forbigangent, fordi den uden det ikke vilde været saa stor.

Inden jeg afsender mit Svar, viser jeg Grethe Brevet fra Forlæggeren. Da hun har læst det, siger hun, efter et Øjebliks Tavshed:

»Jeg faar nu Anledning til at sige Dig noget, jeg har tænkt paa stadig siden hin Dag paa Isen. Jeg tør ikke holde Dig tilbage. Du kan for en kort Stund trives her; før eller senere vil alt det, Du kom fra, atter kalde

Dig. Jeg finder det kun rigtigt og naturligt. Og derfor skal Du vide, at jeg intet Baand lægger paa Dig. Gør, som Du vil og maa. Gør med mig, hvad Du vil. Lad mig blive her, om Du maaske frygter mig som en Hæmsko, hvad Du har Grund til efter min dumme Adfærd forleden. Eller tag mig med, om Du mener at have nogen Brug for mig og om Du tør tro mig paa mit Ord, at jeg er grundig kureret for min Dumhed. Jeg følger Dig, hvorhen Du vil. Vejrbakken var hidtil mit Hjem. Uden Dig vil jeg være hjemløs paa Vejrbakken. Livet og Verden derude skræmmede mig. Sammen med Dig vil jeg ingen Frygt føle. Og siger Du, at jeg maa blive her for Faders Skyld, saa svarer jeg: Det er ikke Fader mest, som ikke har villet herfra. Til Tider tror jeg endog, han gærne rejste. Maaske var det ogsaa bedre for ham. Han er gammel, hans Sind plages ofte i den sidste Tid af sære Tanker deroppe i Stilheden. Han ligesom frygter Møllen, han tror, den kalder paa ham; at den bebrejder

ham, at han har standset den. Mod min Fader gør vi ingen Uret ved at rejse. — Men vil Du, at jeg skal blive her og vente paa Dig, da er ogsaa det godt. Maaske synes Du, at Du helst en Tid maa være ene og prøve dit Hjærte: om det nu ikke blot var her i Ensomheden, at Du trængte til mig. Alt, hvad Du bestemmer, alt, hvad Du gør med mig, er godt. Thi jeg elsker Dig.«

Jeg lader Grethe tale til Ende. Var det haardt og stygt af mig, min søde Veninde? Var det egenkærlig grusomt, at min Sjæl intet vilde spilde af de velsignede Ord, som dit angstfulde Hjærte udblødte? Jeg tror, Du tilgiver mig, for den dobbelte Fryd, mit Svar nu voldte.

Mit Svar, som Du fik sort paa hvidt i Svaret til Forlæggeren.

XXVIII.

Slutningen af Januar.

Grethe havde aldrig spurgt mig om min Fortid, det Spørgsmaal, som plejer at være det første, en Mand hører af sin Elskede. Jeg tænkte: Skulde det skyldes Uvidenhed? Utvivlsomt ikke. Grethes Viden om Livet var tydelig og klar. Hun talte uden Omsvøb om det, som unge Piger ellers anser det for et Uskyldighedsbevis at rødme over. Skulde det da maaske skyldes en altfor god Tro til mig?

Jeg vilde ingen Tvivl, intet Bedrag i det Punkt. Og jeg spurgte hende idag.

Aldrig har jeg set Grethe saa overvættes lystig. Hun lo saa hjærteligt, saa overgivent, at hun næsten ikke kunde holde op. Omsider sagde hun: »Nej, Du er virkelig for morsom.

Du spørger, halvt fornærmet, om jeg anser Dig for at have levet, som de gamle Damer i Stiftelsen lever. Nej, min Ven, Du kan berolige Dig. Du har for tydeligt indskærpet Offenligheden dine Letsindigheder, til at Nogen skulde tvivle om, hvilken forfærdelig Person Du er.«

Og hun lo atter, saa jeg blev ganske forvirret. Efterhaanden genvandt hun sin Alvor og sagde — vi gik i Skoven —: »Lad os sætte os her paa Bænken, saa skal jeg forklare Dig Grunden til, at din slemme Fortid aldrig har foruroliget mig, ja, at den tværtimod, efter hvad jeg véd om den, yder mig Sikkerhed for, at Du nu først føler det, jeg forstaar ved Kærlighed. Du kan bagefter sige mig, om jeg har Ret eller Uret.

Først maa jeg tilstaa, at min Sikkerhed intet har at gøre med den — vistnok af Mændene — udbredte Mening, at en Mand bør anvende en Del af sin Ungdom til at rase ud. Jeg tror ikke paa, at Jert Raseri er saa stort, at I behøver det.

Nej, min Sikkerhed har en Grund, jeg selv har udspekuleret og som jeg bilder mig ind er noksaa solid. Jeg har i alle dine Bekendelser forgæves ledt efter *Barnet.* Mange begejstrede Ord har Du ødslet paa at lovprise dine Elskerinders Dejlighed. Du har udstyret dem med alle Fortrin. Kun ét nægtede Du dem: Berettigelsen til at føde dine Børn. Maaske har det ikke været Dig bevidst. Ialfald synes det mig, at Du ligefrem med Flid gaar udenom Børnespørgsmaalet, hvori jeg ser al virkelig Kærligheds baade Begyndelse og Ende. Hvad kan den Kvinde være en Mand værd, hvem han ikke ønsker at skænke Frugten af sit Favntag? Det er dog det store Under, den Lykke over al Lykke i Favntaget mellem Mand og Kvinde, at dér mødes deres Kærligheds Evighedstrang, Trangen til at vide sig forenede ud i de fjærne Tider gennem Børnene og atter disses Børn og saa fremdeles, til Dagenes Ophør. Hvis jeg hvilede i dine Arme og jeg fornam din Vilje kølnes af Frygten for Barnet, jeg vilde føle den dybeste Beskæmmelse.

Jeg vilde tænke: til en flygtig Lyst, et Sansernes hensigtsløse Behag er jeg ham god. Men han værdiger ikke at lade mit Skød bære hans Evighedstanke. — Nu er jeg stolt og sikker, fordi jeg tror at vide, at jeg er den første, hvem Du har ønsket at se som dine Børns Moder. Og jeg nærer ingen Misundelse til din Fortid og de Kvinder, der fylder den. Stakler, om de elskede Dig; thi deres Hjærter vil da, selv under dine mest glødende Kærtegn og Smigerord, have følt Tomhed og Skuffelse. I modsat Fald er de end ingen Beklagelse værd. De fandt, hvad de søgte. De tog, ingen af dem, noget af den Lykke, din Kærlighed forjætter mig.«

»Har jeg saa« — spurgte Grethe — »haft Uret i ikke at foruroliges af din Fortid?«

Men uden Ord knælede jeg ned og lagde mit Hoved i hendes Skød.

XXIX.

Februar.

Det er, som Grethe siger. Det staar ikke vel til med hendes Fader.

Vi er komne under Vejr med, at han i den senere Tid flere Gange, mens vi var ude, har listet sig over i Møllen. Vi fik Mistanke ved hans forblommede Ord, og nu forleden saa' vi ham, da han gik derfra. Han sneg sig bort som En, der er bange for at blive overrasket. Drejede sagte Nøglen om og lyttede for hvert Skridt.

Vi har været inde i Møllen for at se, om vi kunde opdage, hvad han foretog sig. Alt stod tilsyneladende urørt.

I Virkeligheden er der jo intet underligt i, om den gamle Mand kunde føle Lyst til

en Gang imellem at færdes i sin Mølle, der rummer saamange Erindringer for ham. Det ængstende er kun den fordulgte Maade, hvorpaa han aflægger sine Besøg, og den Omhu, hvormed han søger at skjule dem for os. Samtidig kan han ikke lade være at sige Ting, som røber ham.

En Dag, Grethe var gaaet ud af Stuen og han og jeg sad sammen i Sofaen, rykkede han tæt hen til mig og hviskede: »De har nok lagt Mærke til, at Grethe ikke holder af, at jeg kommer over til Møllen? Har hun aldrig fortalt Dem Grunden? Naa ikke. Skal jeg sige Dem, hvad jeg tror? Hun er bange, fordi jeg er gammel og blind. Hun mener, at jeg ikke kan klare mig selv længer og at der kunde ske mig en Ulykke. Grethe er saa omhyggelig for mig, hun er en god Datter og jeg nænner ikke at gøre hende imod. Men havde jeg ellers noget Ærind, fandt jeg vel Vej paa Vejrbakken og i Møllen saa godt som nogen Ung med to karske Øjne.«

I det hele taget kredser hans Tanker sygeligt om Møllen. Det er ikke blot i Nattens Drømme — som Grethe, bekymret lyttende ved hans Dør, har hørt —, at han fantaserer om den. Ogsaa ved højlys Dag spøger den i hans Sind. Han taler om den som om et levende Væsen, der bærer Nag til ham og som han frygter Hævn af.

Forgangen Aften sagde han til mig:

»Synes De ikke, at saadan en Mølle, der altid staar, er en underlig Ting? Ja naturligvis, var den gammel og aflægs, blev det jo en anden Sag. Men Møllen fejler ikke noget, den har sine Sager iorden baade indvendig og udvendig. Og dens Bestemmelse her i Verden er dog at gaa, saalænge dens Kræfter slaar til. Ser De, der er jo ogsaa noget ydmygende i det, at Folk, som ikke véd bedre Besked og som ikke har kendt den i de Tider, den var den raskeste Mølle paa Egnen, kunde falde paa at tro, at den overhovedet ikke *kan* gaa. Nej, jeg har ikke handlet ret mod Møllen. Enten burde jeg afstaaet den

til en Yngre, da jeg selv blev gammel og træt, eller jeg burde have skudt den som en Jagthund, hvis Herre ikke længer duer til at føre den paa Mark og i Skov og ikke vil se den i nogen Andens Eje.«

Grethe, der var kommen ind og havde hørt de sidste Ord, gjorde et Tegn til mig, og jeg sagde:

»Ja, Møller, jeg synes ogsaa, det er Synd for Møllen. De vilde gøre vel imod den ved at rive den ned. Saa er den død og borte og faar Fred, og De med.«

»Det bliver vel ogsaa dertil,« svarede Mølleren. »Ja, naturligvis, det maa sagtens saa være. Men man gaar ikke til det med let Sind. Man véd dog aldrig, om der ikke kunde være Gærning for den endnu en Gang. Om ikke i min Tid, saa naar den nye Mand tager min Plads.«

»Jamen Fader,« indskød Grethe. »Den nye Mand er jo kommen, og han har heller-ingen Brug for Møllen.«

»Nej, det er nok ogsaa sandt,« smilede den Gamle. »Den nye Mand har selv ladet sin Mølle staa.«

— — Men siden har Grethe og jeg talt om, at vi for enhver Pris maa have hendes Fader til at tillade Møllens Nedrivning.

XXX.

Sidst i Februar.

Vi har besluttet at gifte os til Maj. Hvad har vi at vente paa? I Møllerhuset er der Plads og Mad nok. Det lidet, vi mere behøver, kan jeg vel digte mig til. Foreløbig skal Resthonoraret for min nye Bog anvendes til Grethes Brudekjole. Hun skænder paa mig for min Letsindighed, men jeg vil, at hun skal være den smukkeste og fineste Brud, som den gamle By har sét. Bryllupet skal staa i Stiftelsens lille landsbyagtige Kirke, og der maa ingen faa Adgang uden de gamle Damer. Men vor Veninde og tre andre gode Jomfruer fra Stiftelsen skal som Brudepiger følge Grethe til Alteret. Efter Vielsen drikker

vi et Glas Champagne med Brudefølget, men der skal ogsaa være sød fransk Vin for dem, der foretrækker det. Naar vi saa kører hjem, lader vi Vognen holde udenfor Kirkegaarden; thi Grethe vil lægge sin Brudekrans paa Moders Grav, den, der forenede os. Og saa holder vi vort Indtog paa Vejrbakken som Mand og Kone og flytter ind i Møllerhusets øvre Etage, der har staaet tom og ubenyttet, lige siden Grethes Moder døde. Det er Maj, Bøgen nys udsprungen, Luften fuld af Blomsterduft, og i Vejrbakkens Skov synger Nattergalen sine Elskovsmelodier.

Dagene rinder hastigt, mens Grethe og jeg lever vor store Lykke og drømmer om den end større Lykke, der venter os, naar Foraaret kommer.

Om Morgenen gaar vi som Regel en lang Tur. Enten i Byens afsides Gyder og Stræder, hvis Navne alene henflytter En til en fjærn Fortid og hvoraf enkelte, fornemmeligst den ældgamle Peblingegyde, der i Trappeafsatser bugter sig mellem faldefærdige Rønner og forvitret Mur-

værk, er saa snæver, at den maa passeres i Gaasegang. Eller vi søger ud paa de høje, aabne Landeveje, hvor Blikket skuer vidt og Tankerne drager paa Rejse ud i Fremtiden. Forfriskede af den kolde Luft, varme og rødmussede af den gode Bevægelse vender vi saa hjem til vort Arbejde. Jeg til min Bog, som nu skrider hastigt og sikkert fremad. Grethe til sit Udstyr.

Der ligger fra Moderens Tid fuldt op i Kister og Skabe af Linned og Dækketøj, stærke hjemmevævede Sager. Men Grethe vil ikke gaa som en doven Brud til Brudesengen. Den skal klædes med Lagener, sømmede, stukne og navnede af hende selv. Og som den skal hele Brudehuset være. Symaskinen snurrer Dagen lang, og om Aftenen trædes Traaden, mens jeg sidder hos og ofte bringer Forstyrrelse i Arbejdet ved at kysse de kære travle Hænder.

En Aften finder jeg Grethe ilag med at klippe fint Lærred ud i bittesmaa Stykker. Jeg sidder og bryder mit Hoved med, hvad

det vel skal blive til, og Grethe, der ser min Forundring, smiler underfundigt. Endelig brister min Nysgærrighed, og jeg spørger: »Er det Dig eller mig, der skal pyntes med det Dukketøj?«

»Nej,« svarer hun. »Det er vor Førstefødtes Skjorter.«

Halvt spøgende, halvt alvorligt siger jeg: »Pas paa, Barn, at ikke dit altfor sikre Haab skuffes. Der blev vel ogsaa Tid nok siden at ordne Sønnens Udstyr.«

Hun ser paa mig med Taarer i Øjnene: »Det maa Du ikke sige. Jeg vil ikke tænke noget saa sørgeligt. Hvad Mening var der saa i al min Kærlighed, om jeg ikke engang skulde kunne føde Dig en Søn? Og din Søn skal ikke komme til et fattigt og uforberedt Hjem. Han skal hellerikke bære Klæder, købte i Boder, fremmede Klæder, hvori ingen Tanke om ham gemmes. Derfor syer jeg hans Tøj nu, mens jeg er rask og har Kræfter til det. Hvordan det bliver siden, kan man aldrig vide. Skulde det saa

end hændes, at jeg døde fra ham, vil Du dog, naar han bliver stor nok til at fatte det, kunne fortælle ham, at hans Moder havde sørget for ham, saavidt hun formaaede. Og han vil aldrig føle sig ganske moderløs.«

— — »Saa er Du ikke vred paa mig og synes ikke, jeg er overspændt, ejheller altfor tillidsfuld? Hvilken Gud skulde misunde en Kvinde den Lykke at drage Omsorg for det Barn, hun gærne ofrer Livet for at føde?«

Dette sagde hun, da hun i den mørke Aften stod ude paa Vejrbakken og rakte mig Haanden til Godnat. Jeg drog hende ind til mig og hviskede: »Du bedste af alle Mødre.«

XXXI.

8. Marts.

Det er nu bestemt, at Møllen skal rives ned. Den Gamle har givet sit Samtykke, om fjorten Dage tages der fat paa Arbejdet. Efter først endelig at have fattet sin Beslutning synes Mølleren beroliget. Saavidt vi kan skønne, har han i den sidste Tid end ikke aflagt Smugbesøg i Møllen.

Beslutningen om Møllens Nedrivning har bragt Ro over os alle. Uden at ville tilstaa det for hinanden gik Grethe og jeg begge i Ængstelse for, at en Ulykke skulde ske. Hvor let kunde det ikke hænde, naar den gamle blinde Mand færdedes alene i Møllen, at han snublede paa en af de stejle Trapper, styrtede igennem en Luge eller kom

galt afsted med Hjulværket? Grethe har nu tilstaaet det: ofte naar hun afslog en Spadseretur under Foregivende af Travlhed med Udstyret, var det Frygt for at forlade Faderen, der holdt hende hjemme.

Nu er alt trygt og godt som før. Og om Aftenen sidder vi og drøfter, alle tre, hvad Volden skal bruges til, naar Møllen er borte. Den Gamle mener, at, da Møllen hidtil har tjent mange Skippere som Sømærke, bør han tilbyde Grunden til Oprejselse af et andet let iøjnefaldende Mærke. Men Grethe hævder, at mange andre Punkter paa Vejrbakken egner sig ligesaa godt dertil; at Volden er deres egen og at Ingen kan fortænke dem i, at de indretter den til deres Behag. Hun og jeg har en Plan, som vi haaber at faa hendes Fader til at bifalde.

Paa Volden vil vi bygge et Lysthus i antik Tempelstil. Rundt om det, paa Voldgangen, planter vi en Krans af skærmende Graner, men op om Templet og dets Søjler skal i Tidens Løb vild Vin og vilde Roser

og Kaprifolier slynge sig. Og paa dets Frontespice fæster vi i gylden Skrift Indvielsens Ord: *Til Vejrbakkens Gud.*

Vejrbakkens Gud, Fredens Gud, vor Lykkes Gud vil vi bygge vort Blomster-Tempel, vort Olymps idylliske Parnas. Her vil vi sidde og skue vidt over Land, lade Verden støje under os, høre Stormen suse og Uvejret knitre om os og alle Dage, i Storm som i Stille, skærmes af Fredens milde Paulun. Her vil vi sidde, mens vi er unge og Roser og Vin og Kaprifolier ranker sig om vore Hjærter; her vil vi ogsaa sidde, naar de gamle Aar kommer og Mindernes Duft ombølger os. Herop vil vi føre vore Børn, mens de er smaa, og lære dem at bøje Knæ for vor Gud, og her vil vi vente dem, naar de, prøvede i Livets Kamp, søger Hvile i Barndomshjemmets Tempel. Men allerdejligst synes vi, det vil være — vi smiler ad vore Drømmes ufortrødne Flugt —, naar den Dag kommer, da vor Søn og hans Brud tager vor Plads mellem Roser og Kaprifolier.

I Fællesskab bygger vi vort Tempel. Men den Dag, Templet er rejst og vi staar sammen deroppe, vil jeg fortælle Grethe, hvordan jeg, alt før jeg kendte hende, og længe før jeg vidste, jeg elskede hende, tilbad hende som Fredens Gudinde og af Møllen byggede hende et Højalter.

XXXII.

19. Marts.

Foraaret kommer tidligt iaar. De sidste otte Dages lune Regn og bagende Sol har allerede bragt Skovbundens Blomster til at pible frem af det brune Løvdække, har allerede vakt Fuglesangen foroven.

Det er lige efter Solopgang, da jeg imorges henter Grethe til vor Spadseretur. Morgensolen har kaldt paa mig, jeg nænnede ikke at sove de dejlige Timer bort. Og jeg staar fløjtende udenfor Møllerhuset, hvor alt endnu er lukket. Et Gardin rulles op, og Grethe kommer til Syne i hvid Natdragt, med det rige brune Haar frit nedhængende og glimtende gyldent i Solen. Hun nikker smilende til mig og sender mig et Godmorgen saa fornøjet, at

hele Luften fyldes med Glæde. Men da jeg tænker paa, at denne livstraalende Ungdom er min og at om en føje Stund dette frodige hvide Legeme skal hvile i mine Arme og være min Hu til Vilje, svimler det for mig.

Vi gaar i Skoven og drikker Foraarets stærke Vin, som Solen perser af tusind gærende Safte. Jeg ser Blodet stige i Grethes Kinder, jeg hører det banke i hendes Haand, som jeg holder i min. Foraarets Rus er i os, dens liflige Døsighed gyder sig gennem vore Aarer. Grethe bøjer sig ind til mig, træt søger hun, med Hovedet lænet mod min Skulder, Støtte ved min Arm, og hun siger sagte:

»Hører Du den samme Sang som jeg?«

»Hvilken Sang hører Du?«

»Der er Stemmer, som higende kalder, og der er Stemmer, som vigende lokker. De leger med hinanden, snart klagende fjærnt, snart sukkende nær; snart spørgende og svarende, snart flydende sammen i et jublende Møde af alle Toner . . . Jeg synes, det er

Naturens Bryllupssang, der lyder om os. Hører Du den ikke ogsaa?«

»Jeg hører Naturen kalde til Fest: Frem alle Blomster, syng alle Fugle, spring ud alle Træer. Stat tidligt op, smyk Jer og øv Jer. Vaaren er kommen alt nu, at I kan være rede. Thi naar Majdag rinder, staar Vejrbakkens Prinsesse Brud. — Jeg hører Naturen synge dit Bryllup ind.«

Vor Vej standses af en Bæk, der ellers risler med sparsomt Vand mellem store Stene, men som Vaarbruddet har ladet svulme over alle Bredder. Kun hist og her rager en Sten op.

»Vi maa vel vende om?« spørger jeg.

Grethe læner sig ømt til mig: »Jeg er saa foraarsdoven,« siger hun. »Jeg vil nødig gaa en Omvej. Tror Du ikke nok, Du kan bære mig?«

Hun slaar sine Arme om min Nakke, jeg løfter den store Pige, og jeg staar med hende ude i Bækken. Jeg føler hendes bløde

Legeme tæt mod mit, hendes varme Aande i mit Ansigt. Jeg mærker ingen Byrde, men atter svimler det for mig. Jeg maa tage al min Vilje sammen for ikke at styrte med hende.

. . . Saa sidder vi, begge lidt forpustede, paa Bænken hinsides Bækken. Men Grethe lægger sit Hoved til mit og hvisker i mit Øre:

»Du, min stærke Brudgom. Saa dejligt jeg havde det i dine Arme.«

Foraaret kommer tidligt iaar. Der kimer Bryllupsklokker i Naturen. Brudefolkene længes mod Bryllupets Dag.

21. Marts.

Jeg har faaet mine Papirer fra Hovedstaden, de Attester, uden hvilke man ikke bliver gift, selv ikke paa Vejrbakken. Jeg ser, at jeg i min Alders første Aar blev kokoppeindpodet og at Podningen »slog an«. Himlen være lovet. Ellers havde jeg for-

modenlig ikke faaet Tilladelse at indtræde i Ægtestanden.

Imorgen eller i Overmorgen begynder Nedrivningen af Møllen. Den Gamle var i helt godt Humør iaften.

XXXIII.

22. Marts.

Grethe er imorges kommen til Skade oppe ved Møllen. Lægen giver ganske godt Haab.

Samme Dags Aften.

Der var nok blæst en stærk Storm op inat. Jeg synes forresten ikke, det blæste noget videre, da jeg gik op til Møllen, men jeg tænkte jo hellerikke saa meget paa Vejret.

Da jeg fra Skoven naaede ud til Bakkekammen, ser jeg Grethe staa oppe paa Mølle-volden mellem Vingerne, akkurat som første Gang, jeg saa' hende paa Vejrbakken. Saa er Arbejderne altsaa ikke komne endnu, tænkte jeg. Det var maaske ogsaa for tidligt. Og jeg tænkte videre, at Grethe sagtens var

gaaet derop for at tage Afsked med Møllen. Hun saa' mig ikke, hun stirrede ud over Fjorden. Jeg svingede med Hatten, jeg kaldte paa hende. Hun hørte mig ikke, hun stod i dybe Tanker. Og Blæsten har vel ogsaa baaret imod.

Pludselig gav det et Ryk i Vingerne. Jeg tror nok, jeg udstødte et Skrig. Enten har hun hørt mit Skrig, eller hun har selv mærket Faren. Hun drejede Hovedet, vore Blikke mødtes, hun gjorde en Bevægelse som for at styrte frem, i det samme Sekund faldt hun lydløst til Jorden, ramt af den ene Vinge. Og den næste Vinge fulgte efter, hen over hendes Legeme, og den næste. Rundt og rundt, i stigende Fart, gik Vingerne, henover Grethe. Jeg tænkte, mens jeg løb: Du er bleven forstyrret i Hovedet, det er Svimmelhed, alt gaar rundt for Dig. Men saa saa' jeg jo, at Grethes Legeme ikke skiftede Plads.

Paa den anden Side af Møllen, ligefor Voldtrappen, fandt jeg Grethes Fader. Han stod og gjorde et Tov fast. Han smilede saa

underligt. Den Tanke fo'r mig gennem Hovedet: han har i Sindssyge dræbt sin Datter. En vanvittig Tanke. Jeg anede i det samme alt. Jeg sagde i Forbifarten roligt: »Grethe er bleven ramt af Vingerne.« Da jeg naaede hen til hende, stod Møllen atter. Hendes Fader havde vel standset den. Jeg laa bøjet over hende, hun rørte sig ikke. Hun var helt hvid i Ansigtet, men jeg saa' ikke Saar eller Blod. Jeg kaldte paa hende, jeg blev ved at nævne hendes Navn. Saa aabnede hun sine Øjne og smilede, lukkede straks Øjnene igen, men Smilet blev om hendes Mund. Hun havde sét mig og hun smilede! Aa Gud, aa Gud! hun var ikke død.

En Hulken lød bag mig og en rystende Haand famlede paa min Skulder. Det var den Gamle. »Hun lever!« sagde jeg. »Men vi maa have hende baaret ind.« — Jeg saa' op; lidt borte stod tre, fire Arbejdere i en Klynge med brave medlidende Øjne. De trængte sig stille frem for at hjælpe. Og en af dem sagde: »Der er gaaet Bud efter Læge.«

Vi bar hende ind, og Lægen kom.

Hendes Tilstand er iaften uforandret. Hun ligger bevidstløs hen. Slaget har ramt hende paa den højre Side af Hovedet. Der er kun en Skramme og nogen Hævelse at se. Men Lægen frygter enten en Hjærnerystelse eller et Brud.

Min Anelse om Ulykkens Aarsag bekræfter sig. Grethes Fader vilde en sidste Gang, inden den blev revet ned og bragtes til evig Ro, lade Møllen gaa. Ved sine hemmelige Besøg derovre havde han forvisset sig om, at Maskineriet var i Orden. Han er imorges gaaet tidligt op til Møllen, har rimeligvis været inde i den, da Grethe kom. Under Larmen af den stærke Blæst har hun ikke hørt hans Puslen hverken derinde eller da han gik ud paa den modsatte Side. Saa har han trukket Persen fra, i samme Nu satte Stormen Møllen i Gang og Ulykken skete.

Saameget har jeg kunnet slutte af de faa Ord, han har sagt. Han sidder mest hen i stum Fortvivlelse. Det er en Ynk at se. Pinefuldere næsten end at dvæle ved Grethes stille Sygeleje. Men da Arbejderne kom og spurgte, om de saa skulde begynde Nedbrydnings-Arbejdet, sagde han, at de kunde gaa. Han vilde sende Bud efter dem, naar han behøvede dem.

XXXIV.

24. Marts.

Hun er død. Min Grethe, min kære Pige er død.

Vi vidste jo hele Dagen igaar, at der intet Haab var. Feberen og Vildelsen begyndte om Natten, og Lægen gik om Morgenen uden at sige noget. Jeg kunde ikke spørge. Jeg forstod, det var overflødigt.

Jeg har siddet hos hende og maattet tvinge Smil og Glæde frem i mit Ansigt. Hun troede, hun laa til Sengs, fordi hun havde født vort Barn. Hun var saa lykkelig, men en Gang imellem græd hun, fordi hun ikke maatte have Barnet hos sig. Og naar jeg ikke smilede, blev hun ganske fortvivlet, jamrede sig og sagde, at vi løj for hende: at

Barnet var død eller røvet fra hende. I de Øjeblikke blandede ogsaa Møllen uhyggelige Forestillinger ind i hendes Fantasier. Hun troede, at hendes Fader havde bragt Barnet op til Møllen, og bad mig saa bønligt hente det tilbage.

Ud paa Aftenen tog Feberen til. Lægen kom, men gik hurtigt igen. Jeg talte ikke med ham. Jeg sad atter ved Grethes Seng, hun kendte mig ikke. Hun laa mest med lukkede Øjne, mumlede uhørlige, forvirrede Ord og fortrak Ansigtet i Smerter. Jeg syntes næsten, det var bedre saadan. Jeg behøvede jo ikke at skjule min Sorg, jeg kunde holde hendes stakkels hede Haand i min og græde.

Pludselig slog hun Øjnene, store og klare, op.

»Græder Du, fordi jeg skal dø?« spurgte hun.

Jeg sank ned paa Gulvet og lagde mit Hoved i hendes Puder. Hun strøg sin Haand nedover det, mildt og længe. Saa sagde hun:

»Du maa ikke græde for min Skyld.

Jeg har det saa godt. Det er ikke slemt at dø. Baade din og min Moder kalder paa mig: de smiler saa kærligt til mig; de viser mig, at der er Plads til mig imellem dem.«

En mørk Skygge gled over hendes Blik. Hun rejste sig op i Sengen: »Barnet! Hvor er Barnet? Det er Synd af Dig at lade mig vente saa forfærdelig længe!«

Saa faldt hun tilbage, hendes Øjne var atter klare, men store Taarer trængte sig frem.

»Min egen Ven,« sagde hun, »læg dit Hoved tæt til mit. Der er noget, jeg vil sige Dig, nu mens jeg véd rigtig Besked med alt og inden jeg dør.«

Jeg gjorde, som hun bad, og hun hviskede:

»Jeg er ikke bange for at dø, men jeg synes, det er saa sørgeligt, at jeg skal herfra, før jeg har født Dig den Søn, jeg havde lovet Dig. Nu er det saa lidt, Du har som Minde om mig, saalidt at takke mig for. Jeg gav Dig jo kun mig selv en stakket Stund. Og knap nok det gjorde jeg. Nej, Du maa

ikke afbryde mig og ikke sige mig imod; jeg maa have Lov at sige det altsammen, som jeg føler det. Jeg bebrejder mig, at jeg lod Dig vente. Jeg syntes vel, det var Dig, der skulde bede. Du skal vide, at alt, hvad Du havde bedt om, havde jeg givet Dig. Du skal vide, at hin Formiddag i Skoven, da vi hørte Bryllupssangen tone om os, var jeg af mit ganske Hjærte, af hele min Længsel din Brud. Og det vil jeg, uden at rødme, sige Gud paa hans Trone, at jeg gik grædende fra Jorden, fordi jeg ikke naaede at hvile som Brud i dine Arme.«

»Nu er det Tid,« sagde hun lidt efter, »at Du henter Fader herind.«

Men da hun havde kysset den Gamle, bad hun om at maatte sove, smilede til mig, lukkede sine Øjne og slog dem ikke mere op.

XXXV.

Løst Blad.

Foraaret gaar sin Sejrsgang op over Vejrbakken, med stort Følge af glade Mennesker nede fra Byen. Unge og Gamle, Børn og Kærestefolk, værdige Mænd og Matroner, ja selv værkbrudne Stakler — alle skal de med at se Vaaren paa Vejrbakken.

Strøende gylden Sol for alle Vinde fører Foraaret an, og de glade Mennesker fra Byen udpeger beundrende for hinanden dets stolte Bedrifter.

»Alt staar Hækken i Knop, og i Vejkanten blomstrer Violer. Pluk mig et Par, jeg vil fæste dem ved mit Bryst.«

»Nej, kære, pas dog paa, at Du ikke træder paa Sneglen. Og se Sommerfuglene dér, den ganske gule og den røde med de sorte Pletter. Herregud, lad dem flagre i Fred, lad dem nyde Foraaret ligesom vi.«

»Hørte I Stæren, Børn. Og Pipfuglen hist. Den flyver med Straa til sin Rede.«

Toget standser ved Pavillonen, som Foraaret har vakt af sin Dvale; hvor, Vinteren igennem, kun en enlig Fremmed har været Gæst.

»Lad os drikke et Glas for Vaaren. For Vaaren og Livet. For Livet og Glæden.«

»Hvad I ikke spiser, Børn, strø det for Spurvene. Vi maa ikke glemme Vinterens Fugle, fordi Foraaret er kommet.«

De glade Mennesker fra Byen følger Foraaret videre, op gennem Skoven.

»Saa lifligt her dufter af Muld og Gran. Men gaa ikke i Græsset, det har regnet i Nat.«

»Jo, i Græsset maa jeg. Jeg har fundet en blaa Anemone. Og de hvide dér. Hvormange der er, naar man ret ser efter.«

»Og tænk Bøgen. Saa store Knopper den alt har. Tro mig, den springer ud før Maj, hvis dette Foraar varer ved.«

»Vist varer det ved. Spørg blot Fuglene, der jubler. De véd Besked.«

Foraaret staar triumferende paa Vejrbakkens Kam, og de glade Mennesker udbryder i høje Fryderaab:

»Helt herop er Vaaren naaet. Møllevolden er klædt med nyt Græs, og Vingerne skinner som Guld i Solen. I Møllerens Have knoppes Frugtblomsterne, i en Stue vilde de hastigt udfolde sig. Hvem der turde bryde en Gren!«

Da aabnes Døren til Møllerhuset, en klam Luftning gaar hen over de glade Mennesker: paa sit hvide Leje hviler en ung Kvinde, kold og bleg. Og ved hendes Side staar

en Mand, den Fremmede paa Vejrbakken. Hans Øjne græder ikke, de har ingen Taarer fler. Han siger, bøjet over sin kolde, blege Brud: »Vaaren er død.«

XXXVI.

30. Marts.

Idag er Grethe bragt til Hvile paa Kirkegaarden.

I Stiftelsens Kirke forrettedes Andagten. Dér sad alle de gamle Kvinder og græd uhykledé Taarer over Grethe, fordi hun, der havde bragt Ungdom og Skønhed ind i deres falmede Hjærter, var gaaet bort midt i sin unge Glæde. Paa hendes Kiste havde de lagt Kranse, bundne med deres egne rystende Hænder, Kranse af Vedbend og Mos, prydede med Evighedsblomster og troskyldige Farvel-Indskrifter i sorte og hvide Perler. Og saa sang de nu for hende, der havde sunget for dem, sang med deres spinkle, brustne Stemmer: »Tænk, naar en

Gang den Taage er forsvunden.« Aa Gud, aa Gud. Her var det, hun havde glædet sig saa inderligt til at skulle staa Brud, her, hvor hun nu laa i sin Kiste, en Dødens Brud, klædt i det Lin, hun selv havde sømmet og syet til sin Fest. — Mit trætte, forpinte Hoved sank ned ved min gamle Venindes Bryst. Hun klappede mig og talte til mig som til et bedrøvet Barn, saadan som hun saamange Gange i svundne Dage havde trøstet mig og kælet for mig. Baade hun og jeg glemte nok, at jeg nu var en stor og klog Mand. Jeg syntes, jeg havde det godt ved hendes enfoldige Bryst; jeg syntes, Sorgen mildnedes, mens hun hviskede: »Saa maa det da være saa skønt for ham at tænke paa, at hun ikke skal ligge alene, men skal ud til hans Mo'r. De to vil tale saameget godt og kærligt om ham, det kan han være forvisset om, og hænder der ham nogen stor Fortræd eller Modgang, saa vil han fornemme, hvordan de trøstende omsvæver ham.«

— Præsten, den stærke Kirkens Svøbe over den gamle Bys Vankundighed, traadte frem ved Grethes Kiste. Han saa' prøvende strængt ud mod Forsamlingen, men, som om han uvilkaarligt forstod, at her ved denne unge Piges Kiste, overfor disse grædende gamle Kvinder og denne haardt ramte Fremmede, her var Strænghed Helligbrøde, saa gød sig et Skær af bevæget Menneskelighed over hans skarpe Træk, og da han begyndte at tale, skælvede hans Stemme:

»Jeg kendte ikke den unge Kvinde, hvem Gud tog bort, just som hun troede at staa ved den største Jordelykkes Indgang. Men der er mig om hende intet fortalt uden Godt og Skønt. Hun synes ad egne Veje paa det høje ensomme Sted, hun boede, at have fundet Fred med Gud og Verden. Hun synes ogsaa at have haft Evne til at meddele Andre Fred. Jeg kender ikke dem, der er hendes Nærmeste og hvem hendes Død blev saa tungt et Slag. Jeg véd ikke, om deres Sorg har

søgt den Trøst, jeg kalder den ene rette. Men mit Hjærte krymper sig i deltagende Forstaaelse af deres Smerte. Jeg beder Gud skænke hende og dem sin Fred. Amen.«

Alene med Præsten vandrer jeg henover Kirkegaarden bag Grethes Kiste. Jeg ser, hvordan Foraaret har begyndt at brede sin Pynt over Døden. Jeg ser Foraarets Blomster og jeg hører i mit Øre genlyde Præstens Ord om Guds Fred. Og min Sjæl skriger i Kval: »Du lyver Præst, ligesom Foraaret paa Gravene lyver. Alverdens Blomster kan ikke dække den Dødens Gru, at hun, jeg elskede, skal ædes af Ormene. Alverdens Præster kan ikke lade opstige til mig af Graven den Guds Fred, som for evigt jordedes med hende.«

Kisten er sænket i Graven, Jordpaakastelsen til Ende, Præsten har trykket min Haand — jeg er ene.

Men først rigtig ene dog, da jeg, kold og rystende af at sidde stille saalænge i den

skarpe Foraarsluft, forlader mine Grave og gaar op paa Vejrbakken, der nu end ikke huser Grethes tomme Ler.

Saa ene, saa ene.

XXXVII.

April.

Jeg flygtede jo hertil for at søge Ensomheden. Jeg fandt den. Og om Grethe ikke var kommen paa min Vej, havde sikkert Ensomheden ikke skræmmet mig. Thi jeg havde da ikke kendt det Savn, der nu jager mig som en Fredløs.

En Fredløs er jeg i min Ensomhed. Hvor finder jeg den Krog, som kan yde mig Fristed? Enten jeg flakker om i den gamle Bys øde Gader eller jeg løber min Fod træt paa Vejrbakkens stejle Veje, overalt følger Savnet mig som en graadig Ravn, skrigende hæst i mit Øre, parat til at hugge sit Næb i mit Hjærte. Der er ikke den Plet, ikke det Hus, det Træ, der ikke raaber mig mit Savn

imøde. »Husk, sidst Du var her, kom Du med *hende!* Nu er Du alene, hun følger Dig aldrig mere.« »Her sad Du med hende. I talte om Eders Lykke, I drømte Jer ud i Fremtiden; alt, hvad I talte, tænkte og drømte, var Sommer og Sol, idel Liv og Lyst. Nu ligger hun i Jorden, Drømmen har Dødens kolde Pust splittet.«

Jeg har søgt Freden i Bibliotekets Klostersal, hvis højtidsfulde Stilhed før dulmede mit Sind til god Hvile i gamle Minder. Men Ravnen sad paa min Skulder: »Du unge Munk, hvi dvæler dit Blik saa længselssygt ved Træet derude bag Muren? Bliv kun, hvor Du er. Dig venter ingen længer, naar Mørket falder over Klosteret. I Klosterhaven er Nattergalene forstummede. Og i det gamle Træ bygger Ravnen Rede.«

I Kildehaven har jeg været, jeg tør ikke komme der mer. Jeg syntes Børnene blev stille, da de saa' mig. Jeg læste i deres Øjne bedrøvede Spørgsmaal: »Hvor er hun henne, hun, som altid før var med Dig og som holdt

saameget af os? Du maa ikke komme alene, Du skal hente hende.«

Min Veninde i Stiftelsen sørger over min Troløshed. Netop nu vilde hun saa gærne vise mig sin Hengivenhed. Hun forstaar det ikke og jeg nænner ikke at sige hende det: mit saarede Hjærte taaler ikke de medlidende Blikke, som det maa løbe Spidsrod igennem, saasnart jeg er indenfor Stiftelsens Porte; som forfølger mig paa Trapper og i Gange, helt op til hendes Dør, og som modtager mig i hendes egen Stue, fra hendes egne trofaste Øjne.

Men mest hjærteskærende er det dog at besøge Grethes Fader. At færdes i de Stuer, som hun fyldte med sin Fred og sin Ynde; hvor Savnet klager som et forpint Dyr under hvert Skridt, man træder; hvor Luften endnu skælver af hendes Dødssuk; hvor endelig han sidder, den gamle Mand, og stirrer med den blinde Skæbnes tomme Øjne paa det Frygtelige, han har fuldbragt. Hvad har han og jeg at sige hinanden, som kan bringe Trøst?

Han hører næppe nok de Fornuftbetragtninger, hvormed jeg forsøger at møde hans Selvanklage og hans forvirrede Udtalelser om Grethes Ulykke som den forurettede og vrede Mølles Hævn. Er jeg derimod selv ganske upaavirket af hans sære Grublerier? Eller er det alene Mindet om hin forfærdelige Morgen, der vækker Uhygge i mit Sind og faar mig til at skælve, naar jeg passerer Møllen? Endnu ligger den der, endnu har dens Herre ikke villet fælde Dommen over den.

— — Men naar Savnet har jaget mig fredløs fra Sted til Sted, søger jeg Hvile i mit Arbejde, i min Bog. Mens jeg skriver paa den, glemmer jeg, at Grethe er død. I den lever hun, i den genopstaar hun med den Guds Fred, som hun skænkede mig, da jeg kom som en træt Flygtning til Vejrbakkens Ensomhed.

XXXVIII.

Sidste Dage i April.

Jeg havde Lyst at skrive en Fortale til min Bog, som nu er færdig. Rigtignok banlyser den moderne literære Katekismus Fortaler saavelsom de gamle fortrolige Henvendelser midt i Bogen fra Forfatteren til hans kære Læser. Et af de første Bud lyder: Forfatteren maa aldrig stikke sin Person frem og ikke give sin private Mening til Kende. Forfatteren objektiverer sig i Værket, der har at tale for sig.

At vise Humbugen heri skulde bl. a. være Hensigten med min Fortale. Har en Forfatter noget paa Sinde overfor sine Læsere, skal han nok faa dem det sagt trods Katekis-

mens Forbud. Han lader bare en af Personerne holde et lille Foredrag. Og hvad nytter det, man forbyder ham personlig at optræde i sine Bøger? De allerfleste Bøger skrives om Forfatterne selv. Følgen af Forbudet mod de umaskerede sorte Dominoer bliver da blot, at Forfatterne kostymerer sig mer eller mindre smagfuldt, mer eller mindre gennemskueligt. Tag en af vore Forfatteres samlede Produkter for Dem, og De vil se ham paradere forbi i en Række skiftende Forklædninger: som Præst og som Læge, som Ingeniør og som Adelsmand; snart det overlegne Fornuftmenneske, snart en dybsindig Grubler; snart en barnlig Fantast og snart en fortvivlet Oprører mod Samfundsordenen. Den naive Mand bilder sig ind, at han er vel forvaret i sin sindrige Forklædning. Men ikke blot hans Kaldsfæller, der kender Fiffene, skriver ham straks leende i Haanden. Også Læserne, dresserede af den moderne kritiske Metode, hvis Stolthed det netop er at »finde Katten«, udpeger ham med Lethed

og siger henrykte til hinanden: Har I set den skævbenede Hr. A.... nu optræder han min Salighed som en uimodstaaelig Ingeniør? Hvad mener I om den evigglade Hr. B., er han ikke grinagtig, naar han giver Partiet som den verdensforagtende Naturforsker?

Forklædningen narrer Ingen anden end — Forfatteren. Han tænker: siden jeg nu en Gang skal i Kostyme, vil jeg dog gøre mig akkurat saa prægtig, som jeg dog nok egenlig er. Hvilket latterlig glimrende Galleri af Selvportræter udviser ikke den moderne Literatur. Hvor har Forfatterne ikke svælget i at afmale sig som Ynglinge med dejlige Aasyn, med slanke, elegante Skikkelser, med ildfulde blaa eller brune Øjne eller Øjne, der betagende skifter i alle Farver. Eller de har set sig selv i moden Manddom, med Alvor og Myndighed i det viljestærke Blik, med graanende, men endnu fyldige Lokker. I kærlig Overbærenhed retoucherer de bort alle Maver og Maaner, alle Latterligheder og Grimheder. Og hænder det en sjælden Gang, at

de, ved at se sig i Spejlet, faar en Anelse om, at en vis Beskedenhed maaske vilde være passende, slaar det ikke fejl, at de Svagheder eller Mangler, de med ædel Oprigtighed vedkender sig, stilles i en flatterende Belysning af en Ejendommelighed, der overgaar al sædvanemæssig Skønhed. Eller de tager yderligere Oprejsning for de koket tilstaaede legemlige Skavanker ved at gøre de aandelige Fortrin, der aldrig fattes en Forfatters Selvfremstilling, end mere overvældende.

Saaledes ser vi da vore Forfattere, som Ofre for Forklædnings-Humbugen, udlevere sig til Spot for en lattermild Samtid.

Det fik endda være. Værre er det, at Forklædningen hæmmer Forfatteren i at sige sit Hjærtes usminkede Mening. Maskeradebøgerne fordrer en pinagtig Hensyntagen til æstetisk Vedtægt, der føles som Humbug, fordi Forfatteren véd, hvad den er »gjort af«. Vi kender alle den moderne Romanformel: et første Kapitel, hvor vi springer badus ud i Handlingen, og et andet Kapitel, hvor vi

hales i Land af en lang og kedsommelig Forhistorie, som Forfatteren møjsommeligt har sammenstillet til Baggrund for sin Maskerade. Alle disse Udenomssysler med Garderobe, Maskineri, Dekorationer og med Personer, der skal agere imod hinanden efter en steorotyp Kapitel-Regie, suger Marven af den Energi, som skulde gøre Bogen til et helt og ægte Udtryk for de Oplevelser, Stemninger og Følelser, der har født den i Forfatterens Sjæl. Kunstletheden og Kunstfærdigheden kvæler den Hjærtets simple, enfoldige Tilstaaelse, som det var Bogens Mening at gøre andre Hjærter, der har levet og følt noget lignende.

Derfor har jeg fortalt min Bog saa lige ud, som jeg har levet den. Derfor er det »jeg«, der selv henvender mig til Læserne. »Jeg« er hverken smuk eller grim, hverken en velskabt Trubadur eller en dæmonisk Pukkelryg. »Jeg« er kun et Hjærte med Trang til at synge sin Fryd og sin Kvide.

»Kostymet« passer sagtens til de store Bøger, der skildrer Samfundets Maskerade. Hjærtets smaa Bøger skrives bedst af den, der ikke forsøger at være andet end »jeg«.

XXXIX.

30. April.

Jeg har sluttet min Bog; jeg har sluttet alt, hvad her var for mig at virke.

Iaftes, da jeg paa det sidste Blad havde lukket Grethes Øjne med et Afskedskys og det tomme hvide Papir laa foran mig, da forstod jeg, at nu kom først ret de ensomme Dage paa Vejrbakken. Og jeg stod op, samlede alle Ting sammen, pakkede min Kuffert og lod min Vært vide, at jeg rejser med Skibet imorgen.

Hvad jeg vil? Først og fremmest bort herfra. Men dernæst didhen, hvor Arbejdet venter mig. Træt, fordi det syntes mig at føre til intet, opgav jeg det. Jeg genoptager det, uden altfor store Indbildninger, men

følende, at det i hvert Fald har sit Værd i sig selv. Hvilen giver kun de Lykkelige Fred. For os andre dulmer Arbejdet Ulykken.

Lad mig desuden tilstaa det. Naar jeg i disse sidste Tider af og til, for at søge en Smule Adspredelse, har gæstet en af Byens Kaféer og dér faaet et Blad ihænde, er der vaagnet i mig en kriblende Lyst til atter at føre en Pen for eller imod det, jeg læste. Jeg fornam, at min Mølle ikke var standset anderledes, end at en Smule Vind kunde sætte den i Bevægelse. Og jeg syntes, jeg begyndte at forstaa Grethes Fader. Ikke Møllen, men ham var det, der trængte til at høre Hjulene snurre og Vingerne suse. I hans eget Indre var det, at Anklagen mod Hvilen lød. Jeg syntes, jeg forstod endnu mere. Jeg hørte Varselraabet: Ve den, der i Blinde lader Møllen gaa!

Idag har jeg været rundt at tage Afsked. Med Byen, med Vejrbakken, med alt det, der for mig gemmer Livets lyseste og bitreste Minder.

Jeg har sagt min Veninde i Stiftelsen Farvel. Hendes Trofasthed overgav jeg Grethes Grav i Værn og Varetægt. Thi jeg véd, at den gamle Møller ikke kommer der før den Dag, han selv bringes derud til evig Hvile. Jeg sagde til min Veninde: »Smyk ikke Graven med de forgængelige Blomster, dem, hvis Trøst er en stakket pralende Løgn; dæk den med det altid levende Mindes beskedne Vækster, med Vedbend og Evighedsblomster.« Min Veninde gav grædende sit Løfte: »Hendes Grav skal staa smykket, som han vil det, saalænge Gud lader mig leve. Og falder jeg fra, vil de Andre herinde gøre, som jeg har gjort. Den Tid blot En er tilbage, der har set hendes velsignede Ansigt, skal hendes Grav ikke forfalde, det kan han stole paa.«

Hos Grethes Fader var jeg. Jeg fandt ham mere meddelsom end ellers siden Ulykken. Efterretningen om min Afrejse syntes intet Indtryk at gøre paa ham. Hvad var jeg vel ogsaa for ham uden i Forbindelse med Grethe? Han fortalte mig, at han havde fæstet den

gamle Kone, der før gik til Haande i Huset, til at bo hos sig og passe ham. For ham var der da sørget, det, han behøvede. Om at flytte fra Vejrbakken vilde han ikke høre Tale. Mindre nu end nogensinde. Thi nu — fortalte han mig videre — var det »i Orden« med Møllen. Istedetfor at rive den ned havde han indrettet den til et Sørgeminde over Grethe. Alt Maskineriet havde han ladet hugge isønder, og, naglede fast til Bygningen, stod Vingerne som et oprejst Kors ud mod Fjorden. »Hverken den eller jeg« — sagde han — »kan nu gøre mere Fortræd heri Livet. Vi bliver her sammen paa det Sted, hvor vi forbrød os. Og saa er det jo min Tanke, at Møllen, naar jeg dør, skal gives i Arv og Eje som Sømærke og nævnes paa Kortet som Grethes Minde.«

Jeg gik fra Møllerhuset gennem Haven. Den stod i sin fejre Foraarspragt, men det skønnedes tydeligt, at Ingen længer tænkte paa at røgte den. Græsset paa Plænerne groede vildt og uslaaet, i Bedene voksede

Ukrudt frodigt mellem Blomsterne. Jeg forudsaa den Dag, hvor den vilde forfalde til Vildnis og dernæst atter blive et Bytte for den golde Vestenvind. Kærlighedens og Fredens milde Haand var vegen fra Vejrbakkens Oase.

Tilsidst var jeg paa Kirkegaarden. Hos hende, der var min Barndoms Sol og hos hende, der lod denne Sol genlyse en kort, men uforglemmelig Dag over min Manddom.

I to gode Mødre, sov i Fred ved hinandens Side paa min gamle Bys Kirkegaard.

— — Min Kuffert er pakket. Men øverst i den ligger en af de smaa Skjorter, Grethe syede til vor Søn.

XL.

1. Maj. Ombord.

Skibet gled ud af Havnen, forbi Slottet med den hverdagsagtige graa Façade, udenom Brohovedet, hvor min gamle Veninde stod og viftede Farvel. Bag mig laa nu Byen, smilende rød mellem foraarsgrønne Marker og Bakker, med munter Røg fra alle Skorstene og med Storkeknebren over Tagene. Langsomt blegnede den i Aftenens Dis. Skibet svingede om en Pynt, forsvunden var Byen.

Jeg vaagnede, som om Tæppet var gaaet ned for et Skuespil, i hvis fjærne Drømmeverden jeg for en kort Stund havde levet. Da fulgte Skibet en ny Drejning af Fjorden, og et eneste Øjeblik saa' jeg, ude i Horisonten,

Vejrbakkens Top og øverst oppe Møllen som et sort Kors paa hvid Grund.

Saa er den gamle By uigenkaldelig borte. Og jeg vender tilbage, derfra jeg kom. Til gamle Venner og gamle Fjender.

Har da dette Aar været forgæves, er det sporløst svundet som den Æventyrets Drømmeverden, for hvilken Teatrets Tæppe ruller ned?

Visselig ikke. Det har bragt mig den *Treuga Dei*, hvorefter den ganske Jord sukker, den Guds Fred, som selv vore krigeriske Fædre undte hinanden, den livsalige Forsoning med sig selv og Andre, der lutrer Sjælen og ædler Viljen. Jeg drager tilbage, hvorfra jeg kom, men ikke som den samme. Jeg har, hvad jeg manglede før, et højt og sikkert Mærke for min Sejlads: Grethes Minde. Mine Venner vil maaske modtage mig med et medlidende Skuldertræk, mine Fjender maaske sende mig et hoverende Smil. De vil erfare, at der er Grund hverken til Medynk eller Glæde. Den Guds Fred, der har rørt min Sjæl, har ikke haft Brug for nogen Omvendelse; det Sø-

mærke, mit Liv har vundet, fører mig ikke i nogen ny Retning. Blot følger jeg nu sikrere en ligere Vej.

Paa dit Dødsleje, Grethe, bebrejdede Du Dig, at Du døde som Jomfru i mine Arme. Jeg tvivlede ingensinde om din redebonne Gavmildhed. Jomfru eller Ikke-Jomfru, Du var bleven den samme. Jeg véd ogsaa, at ingen Salighed vilde været større end at hvile som Brudgom ved din Side. Men Du, min Jomfrubrud, har lært mig Forsagelsens hidtil ukendte Lykke. Du har lært mig Lykken ved at være paa Vej til Lykken, selv om man aldrig naaer den

Jeg sætter atter Møllen i Gang. Det maa saa være. Den kræver sin Ret af min Ungdom og mine Evner. Og jeg tænker paa, at den Møllevinge, der dræbte Dig, maaske ikke fortjener Forbandelse. Langt snarere handlede den maaske mildt og godt, da den i Blinde tog Dig bort, inden den forfærdelige Stund oprandt, da jeg, uden at *ville* se, satte i Gang min Mølle, ved hvis Vinger Du havde

søgt Hvile. »Grethes Minde« har lært mig at se mig for.

Min Drøm er til Ende. I Foraarsnatten bærer Skibet mig tilbage fra min gamle By til Virkeligheden og Arbejdet. Drømmen er til Ende, Guds Fred udrunden, Grethe død.

Eller var det ingen Drøm? Eller drømmer jeg endnu? Jeg synes at fornemme, mens jeg skriver dette, Grethes Haand paa min Skulder, at høre hende hviske i mit Øre:

Guds Fred udrinder aldrig for den, der elsker.

